IOAN SABĂU

CULEGERE DE EXERCIȚII

ANALIZE SINTACTICO- MORFOLOGICE

Editura Universității din Oradea
2011

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SABĂU, IOAN
Culegere de exerciții: analize sintactico-morfologice / Sabău Ioan. - Oradea : Editura Universității din Oradea, 2011
Bibliogr.
ISBN 978-606-10-0489-8

811.135.1

Editura Universității din Oradea este recunoscută de CNCSIS, cod 149

Cuvânt introductiv

Analiza sintactică şi morfo-sintactică a propoziției şi analiza sintactică a frazei rămân metodele de bază ce ajută la fixarea cunoştințelor de morfologie şi sintaxă pe care elevii, studenții şi cadrele didactice le pot utiliza cu succes în studiul individual şi în pregărirea diferitelor examene.

Pentru abordarea teoretică a problemelor de analiză gramaticală am pus la dispoziția celor interesați un volum de **Morfologie** şi unul de **Sintaxă**, ambele bazându-se pe învățarea teoretică şi practică a limbii actuale.

Cu toate că lucrările amintite oferă un bun sistem teoretic pentru cei care studiază limba română, am considerat ca fiind necesară şi alcătuirea unei lucrări cu caracter practic pentru îndrumarea celor care efectuează analiza gramaticală..

Prin structura ei, lucrarea prezintă peste 50 de propoziții, o sută de fraze şi zece modele de construcții de fraze indroduse prin diferite elemente de relație care, credem noi, pot inița pe cei dornici. Datorită

caracteristicilor sale lucrarea poate oferi material şi pentru lucrările de seminar ale studenţilor de la *Pedagogia Învăţământului Primar şi Preşcolar*, dar în acelaşi timp ea este utilă şi pentru cei care se pregătec în vederea obţinerii unor grade didactice.

Analiza frazei s-a bazat pe numerotarea clasică a propoziţiilor, adică după ordinea succesiunii predicatelor, aceastea reprezentând, de fapt, unicul criteriu de identificare a numărului propoziţiilor în fraze. Pentru evitarea unor confuzii, inerente, între propoziţiile principale şi cele subordonate, am utilizat, considerându-l necesar, semnul radical (√), prin care am marcat subînţelegerea elementului de relaţie. Marcarea prin radicali a elementelor subînţelese, credem că am rezolvat, fără prea mare dificultate, stabilirea exactă a numărului propoziţiilor principale şi secundare din fraze.

Cartea, în viziunea noastră, poate fi un bun ghid de studiere a limbii române şi care permite sistematizarea cunoştinţelor de limbă, iar rezolvarea exerciţiilor propuse pot consolida cunoştinţele teoretice.

Autorul

ABREVIERI

Aaj = atribut adjectival

abs = absolut

Ac = acuzativ

acc = accentuat

act = (diateza) activă

adj = adjectiv, adjectival

adv = adverb, adverbial, coordonare adversativă

AP = apozițională

apoz = apoziție, apozițional

aprop = apropiere

art = articol, articulat

AT = propoziție atributivă

atr = atribut

atr. s. gen = atribut substantival genitival

atr. s. prep. = atribut substantival prepozițional

C. EXC. = circumstanțiala de excepție

c.ag = complement de agent

C.AG. = propoziție subordonată completivă de agent

c.c.exc. = circumstanțial de excepție

c.c.l. = circumstanțial de loc

c.c.m. = circumstanțial de mod

c.c.soc. = circumstanțial sociativ

c.c.t. = complement circumstanțial de timp

c.cdț. = circumstanțial condițional

c.cns. = circumstanțial consecutiv

c.cuml. = circumstanțial cumulativ

c.cv. = circumstanțial concesiv

c.cz = circumstanțial de cauză

c.d. = complement direct

c.i. = complement indirect

c.instr. = circumstanțial instrumental

c.rel. = circumstanțial de relație

card = cardinal

CCUML = circumstanțiala cumulativă

CD = completiva directă

CDȚ = circumstanțiala condițională

CI = completiva indirectă

CL = circumstanțiala de loc

CM = circumstanțiala de mod

CNS = circumstanțiala consecutivă

comp = compus

compt = comparativ

coord = coordonatoare

cop = copulativă

CREL = circumstanțiala de relație

CSOC = circumstanțiala sociativă

CT = circumstanțiala de timp

CV = circumstanțiala concesivă

CZ = circumstanțiala de cauză

D = dativ

dem. = demonstrativ

dep = depărtare

det = determinat

diat = diateza

disj. = disjunctiv

e.p.s. = element predicativ suplimentar

egal = de egalitate

encl. = enclitic

f = feminin

G = genitiv

gen = genitival

gr = grad

hot =hotărât

i = incidental

imp. = imperfect

ind. = indicativ

inf. = infinitiv

infer. = inferioritate

înt. = întărire

int. = interogativ

intranz. = intranzitiv

invar. = invariabil

juxt = juxtapunere

loc. = locuțiune

m = masculin

m. comp = mod comparativ

m.m.c.pf. = mai mult ca perfectul

m.m.ob. = mai multe obiecte

m.m.pos. = mai mulți posesori

mult. = multiplu, multiplicativ

N = nominativ

n = neutru

neacc. = neaccentuat

neg. = negativ(ă)

nehot. = nehotărât

num. = numeral

num. card. = numeral cardinal

num. ord. = numeral ordinal

p.c. = perfect compus

p.n. = predicat nominal

p.s. = perfect simplu

p.v. = predicat verbal

part. = participiu

perf. = perfect

pers. = personal

pl. = plural

pos. = posesiv

pos. = posesiv

PP = propoziție principală

PR = predicativă

pr. = propriu

prec. = precizare

prep. = prepoziție

prez. = prezent

procl. = proclitic

pron. = pronume, pronominal

prop. = propoziția

PS = predicativă suplimentară

refl. = reflexiv(ă)

reg. = regent(ă)

rel. = relativ

s.c.s. = substantiv comun simplu

s.pr.s. = substantiv propriu simplu

s.v.g. = schimbarea valorii gramaticale

SB = propoziție subiectivă

sec. = secundar(ă)

sg. = singular

sub = subiect

subînț. = subînțeles

subord. = subordonată

subst. = substantiv

sup. abs. = superlativ absolut

super = superioritate

supr. = superlativ

term. = terminație

V = vocativ

v. = verb

val. = cu valoare

EXERCIȚII PENTRU ANALIZĂ SINTACTICĂ ŞI MORFOLOGICĂ

1. „Codrul răsună de vuietul undelor călătoare”.
(Alexandru Vlahuță)

2. „Deodată o lumină fantastic, izbucneşte
Din zece ’nalți mesteceni cu fruntea-nflăcărată”.
(Vasile Alecsandri)

3. „Pe falnicii săi umeri, cu anii, sunt clădite
Nepieritoare sarcini de fapte strălucite”.
(Vasile Alecsandri)

4. „Ciobanii de la târle privegheau de departe mişcarea iscoadelor”.
(Mihail Sadoveanu)

5. „În familia învățătorului Herdelea nu s-a mai vorbit toată ziua decât despre întâmplările grozave de ieri”.
(Liviu Rebreanu, Ion)

6. „Înconjurat de o ceată de prichindei, cireşarul cel cârn şi ciufulit înjghebase acolo o adevărată insulă a veseliei”.
(Constantin Chiriță, Drum bun, Cireşari!)

7. „La Căpâlna, un sat adunat ca într-o căldare, în

fundul unei văi adânci, ne-am odihnit puțin peste un trunchi primitor, răsturnat la un colț de uliță".

(Lucian Blaga, Hronicul vârstelor)

8. „Pe culmi, prin rarişti de păduri, se zăreau cele dintâi case din Văleni".

(Ion Agârbiceanu, Arhanghelii)

9. „Într-o goană nebună, pe deşelate, bătând gonacii cu iataganele, un pâlc de călăreți s-arată în capul Măgurii".

(Delavrancea, Nuvele şi povestiri)

10. „Şi doritor de lumină, în acea dimineață scăldată de soare, a întins aripile, ca o flamură, deasupra brazilor bătrâni".

(Emil Gârleanu, Cea dintâi durere)

11. „De sub marginile îndepărtate ale văzduhului, nenumărate grămezi vinete de nouri posomorâți, cu frunți îndrăznețe şi amețitoare, se iviră fără de veste".

(Calistrat Hogaş, Opere)

12. „De prin adâncul văilor, de peste înălțimea coamelor codrului, de pe întinderea scânteietoare a smidurilor (desiş de zmeură, spini) înflorite, valurile străvezii de aburi se ridicau în unde crețe".

(Calistrat Hogaş, Opere)

13. „Bunicul era un bătrân voinic, roş la obraz cu plete albe".

(Mihail Sadoveanu)

14. „Aici stejarii, brazii şi fagii trufaşi înalță capul lor spre cer”.

(Nicolae Bălcescu)

15. „Atunci îl văzură întâi neamurile, turbat ca fiara, cu ochii crunți şi cu obrazul ca de var”.

(Mihail Sadoveanu)

16. „Blându-i sunet se împarte
Peste văi împrăştiet
Mai încet, tot mai încet,
Mai departe,...mai departe”. *(Mihai Eminescu)*

17. „Depărtarea de sat, de lume, de-ai lui i-a pus în ochi o dulce melancolie, iubire şi cântec în suflet”.

(Alexandru Vlahuță)

18. „Vâlcea e o livadă încântătoare, cu văi străbătute de ape limpezi, cu pajişti înflorite pe sub poalele codrilor, cu sate vesele pe marginea râurilor, cu drumuri albe şi netede”.

(Alexandru Vlahuță, România pitorească)

19. „Pe stânga, Ceahlăul, cu nenumăratele sale turnuri de stânci, săpate pe adâncul cerului se înalță ca un fantastic castel de aur, zidit de mâna fermecată a unui vrăjitor din poveste”.

(Calistrat Hogaş, Opere)

20. Fiorii unei presimțiri năprasnice îl înjunghiară în inimă.

21. „El tremură ca alte dăți,
În codri şi pe dealuri,

Călăuzind singurătăți
De mişcătoare valuri".

(Mihai Eminescu, Poezii)

22. „Într-o goană nebună, pe deşelate, bătând gonacii cu iataganele, un pâlc de călăreți s-arată în capul Măgurii".

(Barbu Ştefănescu Delavrancea)

23. „În clipa asta în uşa birtului se ivi un om mijlociu de stat, uscat ca o scândură, îmbrăcat în pantaloni şi fără vestă".

(Ion Agârbiceanu, Culegere)

24. „De cealaltă parte a bisericii, spre răsărit, cam la o jumătate de kilometru de curtea parohială, se înalța o casă cu-n etaj, drăguță, cochetă, ca o vilă, zidită de curând".

(Ion Agârbiceanu, Culegere)

25. „Femeile purtau lungi şi grele năframe, de mătase cele mai multe, ghete cu tocuri înalte, ca şi doamnele de la oraş".

(Ion Agârbiceanu, Culegere)

26. „Şi doritor de lumină, în această dimineață scăldată de soare, a întins aripele, ca o flamură, deasupra brazilor bătrâni".

(Emil Gârleanu, Cea dintâi durere)

27. „Orbii plecau cu desagele pline, cu groşii lor de aramă vârâți în brâie de piele, desculți, sfrijiți, murdari, dispărând sub orizontul vag".

(Eugen Barbu, Incognito)

28. „Aici coridorul era ocupat de ofițeri de toate gradele, tăifăsuind şi aşteptând fiecare norocul de a putea vorbi neoficial cu generalul”.

(Liviu Rebreanu, Pădurea spânzuraților)

29. „Eu mergeam cu îngrijire, despicând cu ochiul întunericul nopții, iar cu urechea adâncimile depărtărilor reci, deşerte şi întunecoase”.

(Calistrat Hogaş, Opere)

30. „Şirul înflorit de obraji rumeni, de ochi aprinşi, negri şi albaştri, de cămăşuțe şi ii albe, cu chindisitură rară pe mâneci – câte un pui roşu trece liniştit pe sub poartă”.

(Ion Agârbiceanu, Opere)

31. „La poalele urcuşului greu, între pruni şi meri, se pitulează casa pădurarului şi câteva acareturi zgribulite şi sperioase, acoperite cu paie vechi, înnegrite de vreme”.

(Ion Agârbiceanu, Opere)

32. „Mai multe cucoare, formând o cunună,
Într-o pădurice lângă un izvor,
De mult timp unite trăiau împreună
Ducând o viață plină de amor”.

(C. Ciuchindel, Antologia fabulei româneşti)

33. „Brazii suri şi neclintiți, cu trunchiuri netede şi goale se ridicau încremeniți şi drepți până la înălțimi amețitoare”.

(Calistrat Hogaş, Opere)

34. „Şezând în carul încărcat cu saci, vedea pe deasupra zăvoiului îmbâcsit de tufe de răchite şi de sălcii”.

(Ion Agârbiceanu, Opere)

35. „Cheptănuşii mici, cu gulere roşii şi verzi lunecau în spirale tăcute şi iuți pe trunchiurile arborilor în sus”.

(Calistat Hogaş, Opere)

36. „Sub cerul cenuşiu de toamnă ca un clopot de sticlă aburită, spânzurătoarea nouă şi sfidătoare, înfiptă la marginea satului, întindea brațul spre câmpia neagră, înțepată ici-colo cu arbori arămii”.

(Liviu Rebreanu, Pădurea spânzuraților)

37. „Pocnind din bici pe lângă boi,
În zori de zi el a trecut
Cu plugul pe la noi”.

(George Coşbuc, Poezii)

38. „În severa cameră, căptuşită cu tomuri negre până sub tavan, cei trei foşti colegi ascultau, palizi de insomnie şi de încordare”.

(Gala Galaction, Opere)

39. „După ani de luptă cu sărăcia, grei, dar plini mereu de curaj şi de voie bună, Niță, fiul pădurarului de la Coasta Morii, ajunsese un inginer vestit”.

(Ion Agârbiceanu)

40. „Şi Bijucă, în sunet de zurgălăi şi de tremurături de coarde roşii, alerga mărunt la deal cu lăbuțe albe şi mici, la chemarea de duioasă mustrare a stăpânei sale”.

(Calistrat Hogaş, Opere)

41. „În dimineața următoare, proaspăt bărbierit, îmbrăcat în cămaşă albă cu guler răsfrânt, Bill înconjură cu pas elastic «Biblioteca de împrumut a oraşului»”.

(I. Negulescu, Semnale)

42. „Din vorbă în vorbă am scos din sacul de vânătoare sticla de rachiu şi două pachete de tutun de pipă”.

(Ion Agârbiceanu, Texte literare)

43. „Un volum de versuri inedite, apărut la un sfert şi mai bine de veac de la moartea poetului, solicită în mod necesar câteva explicații istorico-literare în primul rând”.

(Ion Minulescu, Prefață la...)

44. „Cânta durerile, suferințele pădurăriței, a casei acesteia întunecoase şi veşnic încuiată, dar tot mai mult dorul şi durerea sa”.

(Ion Agârbiceanu)

45. „O legătură cu felii de pere şi de mere zvântate la soare, mai pântecoase decât un egumen, ținea cumpănă în celălalt desag, zglăvoacelor şi boiştenilor din potrivă”.

(Calistrat Hogaş, Opere)

46. „Stabilind momentul apariției acesteia în prima fază de dezvoltare a spiritului omenesc, adică în faza lui poetică, Vico răspunde întrebării relative la funcție”.

(Tudor Vianu, Despre stil...)

47. „Pădurarul era un om înalt, un uriaş cu barbă sură şi cu ochii de oțel”.

(Ion Agârbiceanu)

48. „Şi-a lui larmă, când şi când,
Ca o voce omenească
Până sus pe culmi tresare”.

(George Topârceanu)

49. „Într-o zi, fiind Irinuca dusă în sat şi având obicei a şedea uitată, ca fata vătămanului, noi n-aveam ce lucra?”

(Ion Creangă, Amintiri din copilărie)

50. „Şi la asfinţit, pe jumătate de cer cuprins de munţi şi nouri, s-a arătat deodată un tighel de aur frânt, neregulat, pe toată marginea îngrămădirii întunecate”.

(Mihail Sadoveanu)

REZOLVAREA EXERCIȚIILOR (PROPOZIȚIA)

1.

codrul = subiect, s.c.s., m., sg., N, art. hot. „-l”

răsună = predicat verbal, verb predicativ pers., conj. I, diateza activă, indicativ prezent, persoana a III-a, sg. afirmativă, intranzitiv

de vuietul = c.i. (cu nuanță cauzală), s.c.s., n., sg., Ac., articol hot. „-l”, plus prep. simplă „de”

undelor = atr. subst., genit., s.c.s., f., pl., G., art. hot. „lor”

călătoare = atr. adj., adj. simplu, var. 2 term, 3 forme flexionare, se acordă cu subst. în gen, nr., caz (f., sg., G.), pozitiv

2.

o lumină = subiect, s.c.s., f., g., N., artic. nehot. „o”

izbucneşte = p.v., verb pred., pers., conj. a IV-a, diat. activă, ind. prez., pers. a III-a sg., afirm., intranz.

deodată = c.c.t., adv. compus de timp, fără grad de comparație

fantastic = c.c.m., adverb simplu de mod, pozitiv

din mesteceni = c.c.l., s.c.s., m., pl., Ac., nearticulat, plus prep. simplă „de”

zece = atr. adj., numeral cardinal simplu, valoare adjectivală, se acordă cu substantivul în gen, număr şi caz (m., pl., Ac.), pozitiv

cu fruntea = atr.subst. prep., s.c.s. f., sg., Ac., art. hot. „a”, plus prep. simplă „cu”

înflăcărată = atr. adj., adj. s., variabil cu 2 terminații, 4 forme flexionare, se acordă cu subst. în gen, număr şi caz (f. sg. Ac.), pozitiv

3.

sarcini	= subiect, s.c.s., f., pl., N., nearticulat.
sunt clădite	= p.v., verb pred., pers., tranzitiv, conj. a IV-a, diat. pasivă, ind. prez., pers. a III-a, pl., afirmativă
nepieritoare	= atr. adj., adj. s., variabil cu 2 term. şi 3 forme flexionare, se acordă cu subst. în gen, nr., caz (f.,pl.,N.,), fără grad de comparație
de fapte	= atr. subst. prepoz., s.c.s., f., pl., Ac., nearticulat, Ac. cu prepoziția „de”
pe umeri	= ccl, s.c.s., m., pl., Ac., artic. hotărât „-i” la adjectiv
săi	= atr. adj., adj. pron., posesiv, (1 posesor, mai mult obiecte posedate) se acordă cu subst. în gen, nr., caz (m., pl., Ac.)
falnici	= atr. adj., adj. var., 2 term., 4 forme flex., se acordă cu subst. în gen, nr., caz (m., pl., Ac.), gr. pozitiv
cu anii	= cct, s.c.s., m., pl., Ac., art. hot. „-i”, plus prepoziția simplă „cu”

4.

ciobanii	= subiect, s.c.s., m., pl., N., art. hotărât „-i”
de la târle	= atr. subst. prep., s.c.s., Ac., pl., nearticulat, plus prep. compusă „de la” (cu nuanță locativă)
privegheau	= p.v., verb pred., pers., tranz., conj. a II-a, ind., imperf., persoana a III-a pl., forma afirmativă
de departe	= ccl., locuțiune adverbială (cu nuanță modală)
mişcarea	= c.d., s.c.s., f., sg., Ac., art. hotărât „-a”
iscoadelor	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., G., articulat cu art. hot. „-lor”

5.

xxx	= subiect nedeterminat
nu s-a vorbit	= p.v., verb pred. impersonal, intranz., conj. a IV-a, indic., perf. compus, diateza reflexivă, pers. a III-a sg., forma negativă
în familia	= ccl., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. „-a”, plus prep. simplă „în”
învățătorului	= atr. subst. genitival, s.c.s., m., pl., G., art. hotărât „-lui”
Herdelea	= atribut apozițional (apoziție simplă)
ziua	= cct., adverb de timp
despre întâmplările	= c.i., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. „-le”, plus prepoziția compusă „despre”
grozave	= atr. adj., adj., variabil, cu 2 terminații, 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr., caz cu subst. (f., pl., Ac.)
de ieri	= atr. adv., locuțiune adverbială (cu nuanță temporală)

6.

cireşarul	= subiect, s.c.s., m., sg., N., art. hot. „-l”
înjghebase	= p.v., v. tranz., diateza activă, conj. I., ind. m.m.c.p., pers. a III-a, sg.
înconjurat	= atr. adj., prepus, verb, tranz., diateza activă, participiu
de o ceată	= c.ag., s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. „-o”, plus prepoziția „de”
de prichindei	= atr. subst. prep., s.c.s., m., pl., Ac., nearticulat plus prep. „de”
cel cârn	= atr. adj., calificativ, adj., variabil cu 2 term., 4 forme flexionare, sg., se acordă în gen, nr., caz cu subst. (m., sg., N.) art. cu artic. hot. demonstr. adj.
şi	= conj. coord., copulativă
ciufulit	= atr. adj. calificativ, v., tranz., diateza activă, conj. a IV-a, participiu cu valoare adjectivală
acolo	= ccl., adverb de loc
o insulă	= c.d., s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. „o”
adevărată	= atr. adj. calific., adj. var. 2 term., 4 forme flexionare, grad pozitiv, se acordă în gen, nr., caz cu subst.
a veseliei	= atr. subst. genit., s.c.s., f., sg., G., art. hot. „i”, plus art. hot. posesiv „a”

7.

(noi)	= subiect inclus
ne-am odihnit	= p.v., verb tranz., conj. a IV-a, reflex., indic. perf. compus, pers. I, pl.
la Căpâlna	= ccl., s.pr.s., f., sg., Ac., art. hot. enclitic plus prep. „la”
un sat	= atr. subst. apoz., s.c.s., n., sg., art. nehot. proclitic „un”, N
adunat	= atr. adj. calif., adj. variabil provenit din verb tranz. conj. I, activă, participiu
ca într-o căldare	= c.c.m., s.c.s., f., sg., artic. nehot. proclitic „o” plus prep. „întru”, plus adv. de mod comp. „ca”, cu valoare de prepoziție
în fundul	= c.c.l., , s.c.s., n., sg., art. hot. encl. „l”, plus prep. s. „în” (obs.! nu este locuțiune prepozițională deoarece are un caracter concret)
unei văi	= atr. subst. genit., s.c.s., f., sg., art. nehot. proclitic „unei”, G.
adânci	= atr. adj. cal., adj. variabil cu 2 term.,

	4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz cu subst. (f., sg., G.)
puțin	= c.c.m., (nuanță temporală), adv. de mod
pe un trunchi	= c.c.l., s.c.s., n., sg., art. nehot. procl. „un”, plus prep. s. „pe”, Ac.
primitor	= atr. adj. cal., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz cu subst. (n., sg., Ac.)
răsturnat	= atr. adj. cal., adj. provenit din verb, tranz., conj. I, act., participiu
la un colț	= c.c.l., s.c.s., n., sg., art. nehot. proclitic „un”, Ac., plus prep. s. „la”
de uliță	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”

8.

case	= subiect, s.c.s., f., pl., N., nearticulat
se zăreau	= p.v., v.pred., conj. a IV-a, reflexiv, cu pronumele reflexiv morfem al diatezei reflexive în Ac., indic., imperf., pers. a III-a, pl., forma afirmativă
pe culmi	= c.c.l., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „pe”
prin rarişte	= c.c.l., s.c.s., f., pl., Ac., neart., plus prep. s. „prin”
de pădure	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
cele dintâi	= atr. adj. exprimat prin numeral ordinal propriu-zis, f. (cu valoare de adj.), N., art. dem. „cele”
din Văleni	= atr. subst. prep., s. pr. s., m., pl., Ac., plus prep. s. „din”

9.

un pâlc	= subiect, s.c.s., n., sg., N., art. nehot. procl. „un”
s-arată	= p.v., verb pred., conj. I., reflexiv (cu pron. reflex. „se” morfem al diatezei reflexive în Ac.), ind. prez., pers. a III-a, sg.
de călăreți	= atr. subst. prep., s.c.s., m., pl., Ac., neart., plus prep. s. „de”
într-o goană	= c.c.m., s.c.s., f., pl., Ac., artic. nehot. procl. „o”, plus prep. s. „într-”
nebună	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz cu subst. (f., sg., Ac.), grad pozitiv
pe deşelate	= c.c.m., loc. adv. de mod
bătând	= c.c.m., verb pred., conj. a III-a, activă, mod gerunziu
gonacii	= c.d., s.c.s., m., pl., Ac., art. hot. encl. „i”
cu iataganele	= c. ind. (*pentru gimnaziu*), c. instrumental (*în realitate*), s.c.s., f.,pl., Ac., art. hot. encl. „-le”, plus prep. s. „cu”
în capul	= c.c.l., s. pr. s., f., sg., G., art. hot. encl.
Măgurii	„-i”, plus loc. prep. „în capul”

10.

(el)	= subiect subînțeles
a întins	= pred. verb., v. pred., conj. a III-a, tranz., activă, ind. perf. comp., pers. a III-a sg.
şi	= narativ, fără valoare în propoziție
doritor	= c.c.m., (e.p.s. cu referire la subiect), adj. var. cal., cu 2 term. 4 forme flex., m., sg., N.
de lumină	= c.i., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus pre. s. „de”
în dimineață	= c.c.t., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”
aceasta	= atr. adj. identificare, adj. pron. demonstr. de apropiere, f., Ac., sg.
scăldată	= atr. adj. calif., adj. provenit din verb tranzitiv, conj. I, pasivă, participiu
de soare	= c. ag., s.c.s., m., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
aripile	= c.d., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl. „-le”
ca o flamură	= c.c.m. comparativ, s.c.s., f., pl., Ac., art. nehot. procl. „o”, plus adv. de mod comp. „ca” cu valoarea de prepoziție
deasupra	= c.c.l., s.c.s., m., pl., G., art. hot. encl.

brazilor	„-lor”, plus prep. „deasupra” cerută de cazul genitiv
bătrâni	= atr. adj. cal., adj. var., cu 2 term, 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz cu subst. (m., pl., G.)

11.

grămezi	= subiect, s.c.s., f., pl., N., neartic.
se iviră	= p.v., verb pred., conj. a IV-a, intranz., diat. reflex. (cu pron. reflex. în Ac., morfem al diat. reflexive), ind. perf. simplu, pers. a III-a, pl., forma afirmativă
nenumărate	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., N.), pozitiv
vinete	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr. caz. (f., pl., N.), pozitiv
de nouri	= atr. subst. prep., s.c.s., m. pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
cu frunți	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neatic., plus prep. s. „cu”
îndrăznețe	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), pozitiv
şi	= conj. coord. copulativă

ameţitoare	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), pozitiv
de sub marginile	= c.c.l., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl. „de” plus prep. compusă „de sub”
îndepărtate	= atr. adj., adj. var. cal. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr. caz (f., pl., Ac.), pozitiv
ale văzduhului	= atr. subst. genit., s.c.s., n., sg., G., art. hot. encl. „-lui” şi art. posesiv gen. „ale” proclitic
de pretutindeni	= atr. adverb., loc. adverb.
fără de veste	= c.c.m., s.c.s., sg., f., Ac., neartic., plus prep. comp. „fără de”

12.

valurile	= subiect simplu, s.c.s., n., pl., N., art. hot. encl. „-le”
se ridicau	= p.v., verb pred. pers., intranz., conj. I, reflex. (cu pron. reflex. „se” în Ac. morfem al diat. reflex.), mod ind., imp. pers. a III-a, pl
străvezii	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., N.), pozitiv
de aburi	= atr. subst. prep., s.c.s., m., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
sclipitori	= atr. adj., adj. var. 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr. caz (m., pl., Ac.) pozitiv
de prin adâncul	= c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „-l”, plus prep. comp. „de prin”
văilor	= atr. subst. gen., s.c.s., f., pl., G., art. hot. encl. „lor”
de peste înălțimea	= c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „-a”, plus prep comp. „de peste”

coamelor	= atr. subst. gen., s.c.s., f., pl., G., art. hot. enlc. „-lor”
codrului	= atr. subst. gen., s.c.s., m., sg., G., art. hot. encl. „-lui”
de pe întinderea	= c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „-a”, plus prep. comp. „de pe”
scânteietoare	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr. caz (f., sg., Ac.), pozitiv
a smidurilor	= atr. subst. gen., s.c.s., n., pl., G., art. hot. encl. „-lor” şi art. posesiv-genitival „a” proclitic
înflorite	= atr. adj., adj. var. provenit dintr-un verb, conj. a IV-a, activ., participiu
în unde	= c.c.l., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „în”
creţe	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), pozitiv

13.

bunicul	= subiect simplu, s.c.s., m., sg., N., art. hot. encl. „-l”
era un bătrân	= p.n., exprim. prin verb. copulativ „a fi”, conj. a IV-a, mod ind., imperf., pers. a III-a, sg. şi numele predic. „un bătrân” – s.c.s., m., sg., N., art. nehot. „un”
voinic	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., sg., N.), pozitiv
roşu	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., sg., N.), pozitiv
la obraz	= c.i. (c. de relație – are ca regent un adj.), s.c.s., m., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „la” – cu regim de Ac.
cu plete	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
albe	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), pozitiv

14.

stejari, brazi şi fagi	= subiect mutiplu, s.c.s., pl., m., N., art. hot. encl. „i”
trufaşi	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz cu subiectele (m., pl., N.), pozitiv
înalță	= p.v., verb pred. pers., conj. I, tranz., ind. prez., pers. a III-a, sg., f. afirmativă, diateza activă
aici	= c.c.l., adv. de loc
capul	= c.d., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „-l”
lor	= atr. pron. genit., pron. pers., forma accent., G.
spre cer	= c.c.l., s.c.s., n., def. de pl., (sg.), Ac., neart., plus prep. s. „spre”

15.

neamurile = subiect simplu, s.c.s., n., pl., N., art. cu art. hot. encl. „le”

văzură = p.v., verb pred. pers., tranz., conj. a II-a, activă, mod ind., perf. simplu, pers. a III-a, pl., forma afirmativă

atunci = c.c.t., adverb de timp

îl = c.d., pron. pers., forma neacc., pers. a III-a, sg., Ac.

întâi = c.c.t., adverb

turbat = c.c.m. (element pred. supl.), verb, conj. I, participiu

ca fiara = c.c.m. comparativ, s.c.s., f., sg., Ac., art. cu art. hot. encl. „-a” plus adv. comparativ „ca”, cu valoare prep.

cu ochii = c.c.m. (elem. pred. supl.), s.c.s., m., pl., Ac., art. cu art. hot. „-i”, plus prep. s. „cu”

crunți = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., Ac.), pozitiv

cu obrazul = c.c.m. (elem. pred. supl.), s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „-l”, plus prep. s. „cu”

ca de var = atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. comp. „ca de”

16.

sunet	= subiect, s.c.s., n., sg., N., neartic.
se împarte	= p.v., verb pred. intranz., conj. a IV-a, refl. (cu pron. refl. „se”, în Ac., fără funcţie sintactică, morfem al diatezei reflexive), ind. prez., pers. a III-a, sg., forma afirm.
blând	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., sg., N.), pozitiv
-i	= atr. pron. datival, pron. pers., pers. a III-a, D., f. neacc.
împrăştiet	= c.c.m. (elem. pred. supl.), adverb
peste văi	= c.c.l., s.c.s., f., pl., Ac., neart. plus prep. s. „peste”
mai departe	= c.c.l., adv. mod, grad. comp. superioritate
mai departe	= c.c.l., (repetare) adv. mod, grad. comp. superioritate
mai încet	= c.c.m., adv. de mod, grad. comp. superioritate
mai încet	= c.c.m., (repetare) adv. de mod, grad. comp. superioritate

17.

depărtarea = subiect, s.c.s., f., sg., N., art. hot. encl. „-a”

a pus = p.v., verb pred., tranz., conj. a III-a, activ, ind. perf. compus, pers. a III-a, sg.

de sat = atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”

de lume = atr. subst. prep., s.c.s. f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”

de ai = atr. subst. prep. (pronume – subst. „părinții”) în Ac., cu prep. s. „de”

lui = atr. pron., genitival, pron. pers., pers. a III-a, sg., forma acc., G.

-i = c.i., pron. pers., pers. a III-a, sg., f. neacc., D.

în ochi = c.c.l., s.c.s., m., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „în”

în suflet = c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., nertic., plus prep. s., „în”

o melancolie = c.d., s.c.s., f., sg., Ac., art. cu art. nehot. procl. „o”

dulce = atr. adj., adj. var cu 1 term., 2 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg.,

	Ac.) pozitiv
iubire	= c.d., s.c.s., f., sg., Ac., neartic.
şi	= conj. coord. copulativă
cântec	= c.d., s.c.s., n., sg., Ac., neartic.

18.

Vâlcea	= subiect, s. pr. s., f., sg., N., art. hot. encl. „-a”
e o livadă	= p.n., verb cop. „a fi”, conj. a IV-a, ind. prez., pers. a III-a, sg., plus numele pred. „o livadă”, s.c.s., f., sg., N., art. nehot. procl. „o”
încântătoare	= atr. adj. cal., adj. cal. variabil cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., N.), pozitiv
cu văi	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
străbătute	= atr. adj. descriptiv, verb tranz., conj. a III-a, act., participiu, cu valoare de adj.
de ape	= c. ag., s.c.s., f., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
limpezi	= atr. adj. cal., adj. var., cu 1 term., 2 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), pozitiv
cu pajiști	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
înflorite	= atr. adj., adj. variabil, provenit dintr-un verb, conj. a IV-a, activă, participiu
pe sub poalele	= c.c.l., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl.

	„le”, plus prep. comp. „pe sub”
codrilor	= atr. subst. genit., s.c.s., m., pl., G., art. hot. encl. „-lor”
cu sate	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
vesele	= atr. adj. cal., adj. var., cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), pozitiv
pe marginea râurilor	= c.c.l., (prepoziția „cu” înlocuieşte verbul „având” – ala gerunziu – regent al c.c.l.), s.c.s., n., pl., G., art. hot. encl. „-lor”, plus loc. prep. „pe marginea”
cu drumuri	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
albe	= atr. adj. cal., adj. var., cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), pozitiv
şi	= conjuncție copulativă
netede	= atr. adj. cal., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), pozitiv

19.

Ceahlăul	= subiect, s. pr. s., m., sg., N., art. hot. encl. „-l”
se înalță	= p.v., verb, conj. I, intr., reflex. (cu pron. reflex. „se” în Ac., morfem al diatezei reflexive), ind. imperf., pers. a III-a, sg., forma afirmativă
cu turnuri	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
nenumăratele	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), format la gradul pozitiv, în realitate sensul lui este de superioritate
sale	= atr. adj. pron., adj. pron. posesiv
de stânci	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
săpate	= atr. adj., adj. provenit din verb. conj. I, tranz., activă, participiu (poate fi interpretat ca subordonându-se substantivului „turnuri”)
pe adâncul	= c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „-l”, plus prep. s. „pe”
cerului	= atr. subst. gen., s.c.s., n., sg., G., art. hot. encl. „lui”

pe stânga	= c.c.l., loc adv. de loc
în aer	= c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”
ca un castel	= c.c.m. comparativ, s.c.s., n., sg., Ac., art. nehot., procl. „un” plus prep. s. „ca”, provenită din adverb de mod comparativ
fantastic	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen. nr. caz (n., sg., Ac.), pozitiv
de aur	= atr. subst. prep., s.c.s., sg. (defectiv de pl.), Ac., neartic., plus prep. s. „de”
zidit	= atr. adj., adj. provenit din verb, conj. a IV-a, tranz., participiu
de mână	= c. ag., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
fermecată	= atr. adj., adj. provenit din verb, conj. I, tranz., participiu
a vrăjitor	= atr. subst. gen., s.c.s., m., sg., G., art. posesiv-genitival „a”
vreunui	= atr. adj., adj. pron., nehot. (îl determină pe subst. „vrăjitor”)
din poveşti	= atr. subst. prep., s.c.s., f. pl., Ac., neartic., plus prep. s. „din”

20.

fiorii = subiect, s.c.s., m., pl., N., art. hot. encl. „i”

înjunghiară = p.v., verb, conj. a I, tranz., activ., mod ind., imp., pers. a III-a, sg.

unei presimțiri = atr. subst. genit., s.c.s., f., sg., G., art. nehot. procl. „unei”

năprasnice = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., grad pozitiv, se acordă în gen, nr., caz (f., sg., G.)

îl = c.d., pron. pers., pers. a III-a, m., sg., forma neacc., Ac.

în inimă = c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „în”

21.

el	= subiect, pron. pers., pers. a III-a, sg., m., N., forma accent.
tremură	= p.v., verb, conj. I, intr., activ., ind. prez., pers. a III-a, sg.
ca alte dăți	= c.c.m. comparativ, locuțiune adverbială (în cadrul locuțiunii, „alte" este atr. adj. al subst. „dăți"
în codri	= c.c.l., s.c.s., m., pl., Ac., neart. plus prep. s. „în"
şi	= conj. coordonatoare copulativă
pe dealuri	= c.c.l., s.c.s., n., pl., Ac., neatic., plus prep. s. „pe"
călăuzind	= c.c.m., verb tranz., conj. a IV-a, activă, gerunziu
singurătăți	= c.d., s.c.s., f., pl., Ac., neartic.
de valuri	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neatic. plus prep. s. „de"
mişcătoare	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr. caz (n., pl., Ac.), pozitiv

22.

un pâlc	= subiect, s.c.s., n., sg., N., artic, nehot. procl. „un”
de călăreți	= atr. subst. prep., s.c.s., m., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
s-arată	= p.v., verb pred., conj. I, reflex., intranz., ind. prezent, pers. a III-a, sg.
într-o goană	= c.c.m., s.c.s., f., sg., Ac., art nehot. procl. „o”, plus prep. s. „întru”
nebună	= atr. adj., adj. var cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr. caz (f., sg., Ac.), pozitiv
pe deşelate	= c.c.m., loc. adverbială
bătând	= c.c.m., verb pred., conj. a III-a, tranz., activă, gerunziu
gonacii	= c.d., s.c.s., m., pl., Ac., art. hot. encl. „i”
cu iataganele	= c.ind. (c.c.instrumental), s.c.s., n., pl., Ac., art. hot. encl. „le”, plus prep. s. „cu”
în capul Măgurii	= c.c.l., s.pr.s., f., sg., G., art. hot. encl. „i”, plus loc. prep. „în capul”

23.

în clipa = c.c.t., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. s. „în”

asta = atr. adj., adj. pron. demonstrativ de apropiere (f., sg., Ac.)

în uşa = c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. s. „în”

birtului = atr. subst. genit., s.c.s., n., sg., G., art. hot. encl. „lui”

se ivi = p.v., verb pred., reflex., intranzitivizat (cu pron. reflex. „se” în Ac., morfem al diatezei reflex.), conj. a IV-a, ind. perf. simplu, pers. a III-a sg., forma afirmativă

un om = subiect, s.c.s., m., sg., N., art. nehot. procl. „un”

mijlociu = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., sg., N.), fără grad de comparaţie

de stat = c.ind. (c.c.relaţie) limitativ, s.c.s., n., sg., Ac., neart., plus prep. s. „de”

uscat	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., sg., N.), pozitiv
ca o scândură	= c.c.m. comparativ, s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o”, plus adv. de mod comp. „ca” cu valoare de prep. s.
îmbrăcat	= atr. adj., adj. provenit din verb conj. I, participiu
în pantaloni	= c. ind. (c.c.instrumental), s.c.s., m., defectiv de sg., Ac., neart. plus prep. s. „în”
fără vestă	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „fără”
şi	= conj. coord. copulativă (leagă două părți de vorbire)

24.

de parte	= c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
cealaltă	= atr. adj., adj. pron. demonstrativ de diferențiere, f., sg., Ac.
a bisericii	= atr. subst. genit., s.c.s., f., sg., G., art. hot. encl. „i” şi art. posesiv-genit. „a” - proclitic
spre răsărit	= c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „spre”
cam	= c.c.m., adv. de mod de aproximație
o jumătate	= c.c.l., numeral cardinal fracționar, cu val. subst., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o”
de kilometru	= atr. subst. prep., s.c.s., m., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
de la curtea	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. comp. „de la”
parohială	= atr. adj., adj. var. calif., 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., Ac.), fără grad de comparație

se înalță	= p.v., verb pred., reflex. (cu pron. reflex. „se” în Ac., morfem al diatezei reflexive), conj. I, ind. imperfect, pers. a III-a sg., forma afirmativă
o casă	= c.d., s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o”
cu etaj	= atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
un	= atr. adj., adj. provenit dintr-un numeral cardinal, propriu-zis, se acordă în gen, nr., caz (n., sg., Ac.)
drăguță, cochetă	= atr. adj. multiplu, adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr, caz cu subiectul (sg., f., N.), gr. pozitiv
ca o vilă	= c.c.m. comparativ, s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o” plus adv. de comparație „ca” cu valoare de prep. s. (considerăm ca termen regent al atr., adjectivul „cochetă”)
zidită	= atr. adj., adj. var., provenit din verbul „a zidi”, conj. a IV-a, participiu
de curând	= c.c.t., adv. de timp, plus prep. s. „de”

25.

femeile	= subiect, s.c.s., f., pl., N., art. hot. encl. „le”
purtau	= p.v., verb pred., tranz., conj. I, activ., ind. imperf., pers. a III-a, pl., forma afirmativă
năframe	= c.d., s.c.s., f., pl., Ac., neartic.
lungi	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), gr. pozitiv
grele	atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), gr. pozitiv
şi	= conj. coord. copulativă
de mătase	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg. (defectiv de pl.), Ac., neartic. plus prep. s. „de”
cele mai multe	= atr. adj., adj. var. calific., 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz cu subiectul (f., pl., N), grad superlativ relativ
ghete	= c.d., s.c.s., f., pl., Ac., neartic.

cu tocuri	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
înalte	= atr. adj., adj. var. 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), gr. pozitiv
ca şi doamnele	= c.c.m. comp., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl. „le”, cu adv. de mod comparativ „ca şi” cu valoare de prep.
de la oraş	= atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. comp. „de la”

26.

(el)	= subiect subînțeles
a întins	= p.v., verb. pred., tranz., conj. a III-a, activ., ind. perf. compus, pers. a III-a, sg., forma afirmativă
doritor	= c.c.m. (element pred. suplim., cu referire la subiect), adj. var. cal., 2 term., 4 forme flex., se acordă cu subiectul subînțeles
de lumină	= c.i., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
în dimineață	= c.c.t., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”
această	=atr. adj. de identificare, adj. demonstr. de apropiere, f., sg., Ac.
scăldată	= atr. adj. calificativ, adj. provenit din verb tranz., conj. I, pasivă, participiu
de soare	= c. ag., s.c.s., m., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
aripele	= c.d., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl. „le”

ca o flamură	= c.c.m. comparativ (cu referire la „aripele”), s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o”, plus adv. de mod comparativ „ca” cu valoare de prep.
deasupra brazilor	= c.c.l., s.c.s., m., pl., G., art. hot. encl. „lor”, plus prep. compusă „deasupra” – cerută de genitiv
bătrâni	= atr. adj. calif., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., G.), gr. pozitiv

27.

orbii = subiect, s.c.s., m., pl., N., art. hot. encl. „i”

plecau = p.v., verb pred., intranz., conj. I, activ., ind. imperfect, pers. a III-a, pl

cu desagele = c.c.soc. (c.ind.), s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl. „le”, plus prep. s. „cu”

pline = atr. adj. descriptiv, adj. calif. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz cu subst. (f., pl., Ac.), grad pozitiv

cu groşii = c.c. soc. (ind.), s.c.s., m., pl., Ac., art. hot. encl. „i”, plus prep. s. „cu”

lor = atr. adj., adj. pron. posesiv, mai mulți posesori, mai multe obiecte posedate

de aramă = atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „de”

vârâți = atr. adj., adj. provenit din verb, tranz., conj. a IV-a, pasivă, participiu

în brâie = c.c.l., s.c.s., n., p., Ac., neartic. plus prep. s. „în”

de piele = atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „de”

desculți = elem. pred. supl. (c.c.m.), adj. var. cu 2 term, 4 forme flex., m., pl., pozitiv

sfrijiți = elem. pred. suplim. (c.c.m.), adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., m., pl., pozitiv

murdari = e.p.s. (c.c.m.), adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., m., pl., pozitiv

dispărând = c.c.m., verb intranz., conj. a IV-a, activă, gerunziu

sub orizontul = c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „l”, plus prep. s. „sub”

vag = atr. adj., adj. var. cal., 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., sg., Ac.), pozitiv

28.

coridorul = subiect, s.c.s., n., sg., N., art. hot. encl. „-l”

era ocupat = p.v., verb, tranz., conj. I., pasivă, ind. imperfect, pers. a III-a, sg.

aici = c.c.l., adv. de loc

numai de ofițeri = c. ag., s.c.s., m., pl., Ac., plus locuțiunea prep. „numai de”, alcătuită din adv. de mod restr., plus prep. s. „de”

de...gradele = atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., artic. hot. encl. „le” plus prep. s. „de”

toate = atr. adj., adj. pron. nehot., n., pl., Ac.

tăifăsuind = atr. verb., verb. conj. a IV-a, tranz., activă, gerunziu

şi = conj. coord. copulativă

aşteptând = atr. verbal., verb, conj. I, tranz., activă, gerunziu

fiecare = subiectul verbului regent „aşteptând”, la gerunziu, exprim. prin pron. nehot, m., sg., N.

norocul = c.d., s.c.s., n., sg., Ac., art. cu art. hot. encl. „-l”

de a putea	= atr. verb., verb, conj. a II-a, tranz., activă, infinitiv, plus prep. s. „de”
(a) vorbi	= c.d., verb, conj. a IV-a, tranz., activă, infinitiv
neoficial	= c.c.m., adv. de mod simplu
cu generalul	= c. ind., s.c.s., m., sg., Ac., art. cu art. hot. encl. „-l” plus prep. s. „cu”

29.

eu	= subiect, pron. pers., pers. I, sg., N., forma acc.
mergeam	= p.v., verb pred., conj. a III-a, intranz., ind. imperfect, pers. I., sg., forma afirmativă
cu îngrijire	= c.c.m., s.c.s., f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „cu”
despicând	= c.c.m., verb, conj. I, tranz., gerunziu
întunericul	= c.d., s.c.s., n., sg., Ac., art. cu art. hot. encl. „-l”
nopții	= atr. subst. genit., s.c.s., f., sg., G., art. hot. encl., „i”
cu ochiul	= c. ind. (c.c.instr.), s.c.s., m., sg., Ac., art. hot. encl. „-l”, plus prep. s. „cu”
iar	= conj. coord. adversativă
cu urechea	= c.ind. (c. c. instr.), s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a” plus prep. s. „cu”
adâncimile	= c.d., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl. „le”
depărtărilor	= atr. subst. genit., s.c.s., f., pl., G., art. hot. encl. „lor”

reci	= atr. adj., adj. var. cu o term., 2 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., G.), gr. pozitiv
deşerte	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., G.),gr. pozitiv
şi	= conj. coord. copulativă
întunecoase	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., G.), grad pozitiv

30.

şirul	= subiect, s.c.s., n., sg., N., art. hot. encl. „-l”
înflorit	= atr. adj., adj. provenit dintr-un verb de conj. a IV-a, participiu
de obraji	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
aprinşi	= atr. adj., adj. var., provenit din verb, conj. a III-a, participiu
negri	= atr. adj., adj. propriu-zis, var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., Ac.), gr. pozitiv
albaştri	= atr. adj., adj. var. calif., cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr. caz (m., pl., G.), gr. pozitiv
de cămăşuțe	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
şi	= conj. coord. copulativă
(de) ii	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de” subînțeleasă
albe	= atr. adj., adj. calif., var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), gr. pozitiv

cu chindisitură = atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”

rară = atr. adj., adj. cal. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., Ac.), gr. pozitiv

pe mâneci = atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „pe”

câte un = atr. adj., expr. adj. provenit din numeral cardinal distributiv, masc., sg., Ac.

pui = atr. subst. prep., s.c.s., m., sg., Ac., neartic. cu prep. s. „cu” subînțeleasă

roşu = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., sg., Ac.), grad pozitiv

trece = p.v., verb, intraz., conj. a III-a, activă, ind. prez., pers. a III-a, sg., forma afirmativă

liniştit = c.c.m. (e.p.s.), adj. provenit din verb, Ac., conj. a IV-a, participiu, cu referire la subiect

pe sub poartă = c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. compusă „pe sub”

31.

la poalele	= c.c.l., s.c.s., n., sg., G., art. hot. encl.
urcuşului	„-lui”, plus loc. prep. „la poalele”
greu	= atr. adj., adj. calif., var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., sg., G.), gr. pozitiv
între pruni	= c.c.l., s.c.s., m., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „între”
şi	= conj. coord. copulativă
(între) meri	= c.c.l., s.c.s., m., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „între” subînțeleasă
se pitulează	= p.v., verb, intranz., conj. I, reflexivă (cu pron. reflex. „se” în Ac., morfem al diatezei reflex.), ind. prez., pers. a III-a, sg., forma afirmativă
casa şi acareturi	= subiect multiplu, *casa* = subiectul, s.c.s., f., sg., N., art. hot. encl. „a”; *şi* = conj. coord. copulativă; *acareturi* = subiect, s.c.s., n., pl., N., neartic.
câteva	= atr. adj., adj. pron. nehot., pl., f., N.
zgulite	= atr. adj., adj. var. provenit din verb la participiu
şi	= conj. coord. copulativă

sperioase = atr. adj., adj. cal., var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., N.), gr. pozitiv

acoperite = atr. adj., adj. var. provenit din verb, conj. a IV., participiu

cu paie = c. ind. (c. c. instr.), s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”

vechi = atr. adj., adj. calif., var. cu 2 term., 2 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), gr. pozitiv

înnegrite = atr. adj., adj. provenit din verb, conj. a IV-a, participiu

de vreme = c. ag., s.c.s., f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „de”

32.

cucoare	= subiect, s.c.s., f., pl., N., neartic.
mai multe	= atr. adj., adj. pron. nehot., n., pl., N., gr. comparativ de superioritate
formând	= atr. verb., verb tranz., conj. I, activă, gerunziu
o comună	= c.d., s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o”
trăiau	= p.v., verb tranz., conj. a IV-a, activă, ind. imperfect, pers. a III-a, pl., forma afirmativă
într-o pădurice	= c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o”, plus prep. s. „întru”
lângă un izvor	= c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., art. nehot. proc. „un”, plus prep. s. „lângă”
de...timp	= c.c.t., s.c.s, n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
lung	= atr. adj., adj. calif., var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., sg., Ac.), gr. pozitiv
unite	= c.c.m. (e.p.s.), verb conj. a IV-a, tranz., activă, participiu
împreună	= c.c.m., adv. de mod

ducând	= c.c.m. (e.p.s.), verb tranz., conj. a III-a, activă, gerunziu
o viață	= c.d., s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot procl. „o”
plină	= atr. adj., adj. calif., var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., Ac.), gr. pozitiv
de amor	= c. ind., s.c.s., n., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „de”

33.

brazii	= subiect, s.c.s., m., sg., N., art. hot. encl. „i”
suri	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., N.), gr. pozitiv
şi	= conj. coord. copulativă
neclintiți	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., N.), gr. pozitiv
cu trunchiuri	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
netede	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), gr. pozitiv
şi	= conj. coord. copulativă
goale	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), gr. pozitiv
se ridicau	= p.v., verb intranz., conj. I, reflexivă (cu pron. reflex. „se” în Ac., morfem al diatezei reflexive, fără funcție

	sintactică), ind. imperfect, pers. a III-a, pl., forma afirmativă
încremeniți	= c.c.m. (e.p.s.), verb conj. a IV-a, participiu
şi	= conj. coord. copulativă
drepți	= c.c.m. (e.p.s.), adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., gr. pozitiv
până la	= c.c.l., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus
înălțimi	prep. compusă „până la”
amețitoare	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), gr. pozitiv

34.

şezând	= c.c.t. (în timp ce şedea), verb intranz., conj. a II-a, activă, gerunziu, forma afirmativă
în carul	= c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „l”, plus prep. s. „în”
încărcat	= atr. adj., adj. var. provenit din verb, conj. a II-a, participiu
cu saci	= c. ind., s.c.s., m., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
vedea	= p.v., verb pred., pers., tranz., conj. a IV-a, activă, ind. imperf., pers. a III-a sg., forma afirmativă
pe deasupra	= c.c.l., s.c.s., n., sg., G., art. hot. encl.
zăvoiului	„lui” plus loc. prep. „pe deasupra”
îmbâcsit	= atr. adj., adj. var., provenit din verb, conj. a IV-a, participiu
de tufe	= c. ag., s.c.s., f., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
de răchite	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
şi	= conj. coord. copulativă
de sălcii	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „de”

35.

cheptănuşii	= subiect, s.c.s., m., pl., N., art. hot. encl. „i”
mici	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., N.), gr. pozitiv
şi	= conj. coord. copulativă
negri	atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., N.), gr. pozitiv
cu gulere	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „cu”
roşii	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), gr. pozitiv
şi	= conj. coord. copulativă
verzi	atr. adj., adj. var. cu 1 term., 2 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), gr. pozitiv
alunecau	= p.v., verb pred., tranz., conj. I, activă, ind. imperfect, pers. a III-a, pl., forma afirmativă
în spirale	= c.c.m., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus

	prep. s. „în”
tăcut	= atr. adj., adj. var., provenit din verb la participiu
şi	= conj. coord. copulativă
iuți	= atr. adj., adj. var. cu 1 term., 2 forme flex., gradul pozitiv
pe trunchiurile	= c.c.l., s.c.s., n., pl., Ac., art. hot. encl. „le”, plus prep. s. „pe”
arborilor	= atr. subst. genit., s.c.s., m., pl., G., art. hot. encl. „lor”
în sus	= c.c.l., loc. adv. de loc

36.

spânzurătoarea = subiect, s.c.s., f., sg., N., art. hot. encl. „a”

nouă = atr. adj. calif., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., N.), gr. pozitiv

şi = conj. coord. copulativă

sfidătoare = atr. adj. calif., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., N.), gr. pozitiv

înfiptă = atr. adj., adj. var provenit din verb, tranz., activă, conj. a III-a, participiu

la marginea satului = c.c.l., s.c.s., n., sg., G., art. hot. encl. „lui”, plus loc. prep. „la marginea”

întindea = p.v., verb pred., tranz., conj. a III-a, activă, ind. imperf., pers. a III-a sg., forma afirmativă

sub cerul = c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „l”, plus prep. s. „sub”

cenuşiu = atr. adj., adj. calif., var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., sg., Ac.), gr. pozitiv

de toamnă = atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”

ca un clopot	= atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., art. nehot. procl. „un”, plus prep. s. „ca”, provenită dintr-un adv. de mod comparativ
de sticlă	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
aburită	= atr. adj. calif., adj. provenit din verb, tranz., conj. a IV-a, activă, participiu
brațul	= c.d., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „l”
cu ştreangul	= atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „l”, plus prep. s. „cu”
spre câmpia	= c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. s. „spre”
neagră	= atr. adj. calif., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., Ac.), gr. pozitiv
înțepată	= atr. adj. calif., adj. provenit din verb tranz., conj. I, activă, participiu
ici-colo	= c.c.l., loc. adv. de loc
cu arbori	= c. ind., s.c.s., m., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „cu”
arămii	= atr. adj., adj. calif. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., Ac.), gr. pozitiv

37.

el	= subiect, pron. pers., pers. a III-a, sg., masc., N
a trecut	= p.v., verb pred., intranz., conj. a III-a, activă, ind. perf. compus, pers. a III-a, sg., forma afirmativă
pocnind	= c.c.m., verb pred., tranz., conj. a IV-a, activă, gerunziu
din bici	= c. ind. (c. c. instr.), s.c.s., n., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „din”
pe lângă boi	= c.c.l., s.c.s., m., pl., Ac., neartic. plus prep. compusă „pe lângă”
în zori	= c.c.t., s.c.s., m., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „în”
de zi	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
cu plugul	= c. ind. (c.c.sociativ), s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „-l”, plus prep. s. „cu”
pe la noi	= c.c.l., pron. pers., pers. I pl., Ac., plus prep. compusă „pe la”

38.

colegi = subiect, s.c.s., m., pl., N., neartic.

cei trei = atr. adj., adj. var. provenit din numeral cardinal propriu-zis, plus art. demonstrativ

foşti = atr. adj., adj. provenit din verb la participiu

ascultau = p.v., verb pred. tranz., conj. I, activă, ind. imperfect, pers. a III-a, pl.

în cameră = c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”

severa = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., art. hot. encl. „a”, se acordă în gen, nr., caz (f., sg., Ac.), gr. pozitiv

căptuşită = atr. adj., adj. provenit din verb, tranz., conj. a IV-a, activă, participiu

cu tomuri = c. ind. (c.c.instr.), s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”

negre = atr. adj. calif., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.), gr. pozitiv

până sub tavan	= c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. compusă „până sub”
palizi	= c.c.m. (e.p.s.), adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., gr. pozitiv (cu referire la subiect)
de insomnie	= c.c.cz., s.c.s., f., sg., Ac., neart., plus prep. s. „de”
şi	= conj. coord. copulativă
de încordare	= c.c.cz., s.c.s., f., sg., Ac., neart., plus prep. s. „de”

39.

după ani	= c.c.t., s.c.s., m., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „după”
de luptă	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
cu sărăcia	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. s. „cu”
grei	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., Ac.), gr. pozitiv
dar	= conj. coord. adversativă
plini	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., pl., Ac.), gr. pozitiv
mereu	= c.c.m., adv. de mod simplu
de curaj	= c. ind., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
de voie bună	= c ind., s.c.compus, f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
Niță	= subiect, s.pr.s., m., sg., N.
fiul	
pădurarului de	= apoziție dezvoltată, alcătuită din:
la Coasta Morii	- *fiul* – apoziție reală, s.c.s., m., sg., N.,

	art. hot. encl. „l” - *pădurarului* – atr. subst. genit., s.c.s., m., sg., G., art. hot. encl. „lui” - *de la Coasta Morii* – atr. subst. prep., s.pr.compus, f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. compusă „de la”
ajunse un inginer	= p.n., format din verb copulativ *ajunse* – ind. perf. simplu, pers. a III-a sg., forma afirmativă şi din numele pred. *un inginer* – s.c.s., m., sg., N., art. nehot. procl. „un”
vestit	= atr. adj., adj. var. provenit din verb, tranz., conj. a IV-a, activă, participiu, gr. pozitiv

40.

Bijucă	= subiect, s. pr. s., sg., N., neartic.
alerga	= p.v., verb pers., intranz., conj. I, activă, ind. imperfect, pers. a III-a sg., forma afirmativă
în sunet	= c.c.m., s.c.s., n., sg., Ac., neart., plus prep. s. „în”
de zurgălăi	= atr. subst. prep., s.c.s., m., pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”
şi	= conj. coord. copulativă
în tremur	= c.c.m., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”
de coardele	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
roşii	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), gr. pozitiv
mărunt	= c.c.m., adv. de mod
la deal	= c.c.l., loc. adv. de loc (arată direcția)
cu lăbuțe	= c.ind. (e.p.s. dar şi c.c.instr.), s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”

albe = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), gr. pozitiv

şi = conj. coord. copulativă

mici = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., pl., Ac.), gr. pozitiv

la chemarea = c.c.cz, s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. s. „la”

de mustrare = atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”

duioasă = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., Ac.), gr. pozitiv

a stăpânei = atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., G., art. hot. encl. „i”, plus art. hot. genit. „a” proclitic

sale = atr. adj., adj. pron. pos.

41.

Bill = subiect, s.pr.s., m., sg., N.

înconjură = p.v., verb pred., tranz., conj. I, activă, ind. perf. simplu, pers. a III-a sg.

bărbierit = c.c.m. (e.p.s.) la subiect, verb tranz., conj. a IV-a, activă, participiu cu valoare de adjectiv

proaspăt = c.c.m. (cu nuanță temporală), adv. de mod

îmbrăcat = c.c.m. (e.p.s.) referire la subiect, verb, tranz., conj. I, activă, participiu cu valoare de adj.

în cămaşă = c.c.m. (nuanță de c.c.instr.), s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”

albă = atr. adj. cal., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., Ac.), gr. pozitiv

cu guler = atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”

răsfrânt = atr. adj. calif., adj. provenit din verb, tranz., conj. a III-a, activă, participiu

în dimineața	= c.c.t., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a” plus prep. s. „în”
următoare	= atr. adj. de identif., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., Ac.)
cu pas	= c.c.m., s.c.s., m., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
elastic	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (m., sg., Ac.), gr. pozitiv
„Biblioteca de împrumut”	=c.d., s.pr., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”
a orașului	= atr. subst. genit., s.c.s., n., sg., G., art. hot. encl. „lui”, plus art. posesiv genit. „a”

42.

din vorbă în vorbă	= c.c.t., loc. adv. de timp
am scos	= p.v., verb pred., tranz., conj. a III-a, ind. perf. compus, pers. I sg., forma afirmativă
din sacul	= c.c.l., s.c.s., m., sg., Ac., art. hot. encl. „-l”, plus prep. s. „din”
de vânătoare	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
sticla	= c.d., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”
de rachiu	= atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de” (subst. defectiv de pl.)
şi	= conj. coord. copulativă
pachete	= c.d., s.c.s., n., pl., Ac., neartic.
două	= atr. adj., adj. provenit din numeral cardinal propriu-zis (n., pl., Ac.)
de tutun	= atr. subst. prep., s.c.s., n., sg. (defectiv de plural), Ac., neartic. plus prep. s. „de”
de pipă	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „de”

43.

un volum	= subiect, s.c.s., n., sg., N., art. nehot. procl. „un”
de versuri	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
inedite	= atr. adj. calif., adj. var. 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., pl., Ac.)
apărut	= atr. adj., adj. provenit din verb, intranz., conj. a II-a, activă, participiu
la un sfert şi mai bine de veac	= c.c.t., s.c.s., n., sg., Ac., art. nehot. procl. „un”, plus loc. prep. alcătuită din adv. de mod, gr. comparativ de superioritate, plus prep. s. „de”, plus s.c.s., n., sg., Ac.
de la moartea	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. compusă „de la”
poetului	= atr. subst. genit., s.c.s., m., sg., G., art. hot. encl. „lui”
solicită	= p.v., verb pred., tranz., conj. I, activă, ind. prez., pers. a III-a sg.

în mod necesar = c.c.m., loc. adv. de mod, alcătuită din s.c.s., n., sg., Ac., plus prep. s. „în”, plus adj. calif. var. cu 2 term., 4 forme flex., n., sg., Ac.

explicații = c.d., s.c.s., f., pl., Ac., neartic.

câteva = atr. adj., adj. nehot., f., pl., Ac.

istorico-literare = atr. adj., calif., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., f., pl., Ac.

în primul rând = c.c.t. (nuanță modală), loc. adv. de timp, alcătuită din numeral ordinal cu valoare de adj., n., sg., Ac., plus prep. s. „în”, plus s.c.s., n., sg., Ac.

44.

cânta = p.v., verb pred., tranz., conj. I, activă, ind. imperf., pers. a III-a sg., forma afirmativă

durerile, suferințele..., dorul şi durerea = c.d. multiplu:
durerile – c.d., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl. „le”
suferințele - c.d., s.c.s., f., pl., Ac., art. hot. encl. „le”
dorul – c.d., n., sg., Ac., art. hot. encl. „-l”
durerea - c.d., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”

pădurăriței = atr. subst. genit., s.c.s., f., sg., G., art. hot. encl. „i”

a casei = atr. subst. genit., s.c.s., f., sg., G., art. hot. encl. „i”, plus art. hot. posesiv „a”, formă neacordată specifică limbajului popular

acesteia = atr. adj., adj. pron. demonstrativ de apropiere, f., sg., G.

întunecoase = atr. adj., adj. calif., var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., G.), gr. pozitiv

şi	= conj. coord. copulativă
încuiată	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., provenit din verb la participiu
veşnic	= c.c.m., adv. de mod
dar	= conj. coord. adversativă
tot	= c.c.m., adv. de mod
mai mult	= c.c.m., adv. de mod cantit., gr. comparativ de superioritate
sa	= atr. adj., adj. pron. posesiv, f., sg., Ac., 1 posesor, 1 obiect posedat

45.

o legătură	= subiect, s.c.s., f., sg., N., art. nehot. procl. „o”
cu felii	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
de pere	= atr. subst. prep., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep.s. „de”
şi	= conj. coord. copulativă
de mere	= atr. subst. prep., s.c.s., n., pl., Ac., neartic., plus prep.s. „de”
zvântate	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., provenit din verb conj. I, activă, participiu
la soare	= c.c.l. (cu nuanță modală), s.c.s., m., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „la”
mai pântecoase	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., gr. comparativ de superioritate
decât un egumen	= c.c.m. comp., s.c.s., m., sg., Ac., art. nehot. procl. „un”, plus prep. compusă „decât”
ținea	= p.v., verb pred., tranz., conj. a III-a, activă, ind. imperfect, pers. a III-a, sg., forma afirmativă
cumpănă	= c.d., s.c.s., f., sg., Ac., neartic.

în desag	= c.c.l., s.c.s., m., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”
celălalt	= atr. adj., adj. pron. dem. de depărtare
zglăvoacelor	= c. ind., s.c.s., f., pl., D., art. hot. encl. „lor”
şi	= conj. coord. copulativă
boiştenilor	= c. ind., s.c.s., m., pl., D., art. hot. encl. „lor”
din potrivă	= atr. adv., loc. adverbială

46.

Vico	= subiect, s.pr.s., m., sg., N
răspunde	= p.v., verb pred., tranz., conj. a III-a, activă, ind. prezent, pers. a III-a sg., forma afirmatiă
întrebării	= c. ind., s.c.s., f., sg., D., art. hot. encl. „i”
relative la funcțiuni	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., pl., Ac., neartic., plus loc. prep. „relative la” (provenită din adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., gr. pozitiv)
stabilind	= c.c.m., verb tranz., conj. a IV-a, activă, gerunziu
momentul	= c.d., s.c.s., n., sg., Ac., art. hot. encl. „l”
apariției	= atr. subst. genit., s.c.s., f., sg., G., art. hot. encl. „i”
acesteia	= atr. pron., pron. dem., de apropiere, f., sg., G
în frază	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”
prima	= atr. adj., adj. provenit din numeral ordinal, f., Ac.

de dezvoltare	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
adică în faza	= atr. s. apoz., izolat, s.c.s., f., sg., art. hot. encl. „a”, plus. adv. mod „adică” plus prep. s. „în”
a spiritului	= atr. subst. genit., s.c.s., n., sg., G., art. hot. encl. „lui”, plus art. posesiv-genit. procl. „a”
omenesc	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr. caz (n., sg., G.), gr. pozitiv
lui	= atr. pron., pron. pers., pers. a III-a sg., m., G., forma acc.
poetică	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (f., sg., N.) gr. pozitiv

47.

pădurarul	= subiect, s.c.s., m., sg., N., art. hot. encl. „l”
era un om...un uriaş	= p.n., format din verb copulativ *era* – ind. imperf., pers. a III-a sg., forma afirmativă şi din n.p. *un om...un uriaş* – s.c.s., m., sg., N., art. nehot. procl. „un”
înalt	= atr. adj., adj. var. cu2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz, (m., sg., N.), gr. pozitiv
cu barbă	= atr. subst. prep., s.c.s., f., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „cu”
şi	= conj. coord. copulativă
cu ochii	= atr. subst. prep., s.c.s., m., sg., Ac., art. hot. encl. „i”, plus prep. s. „cu”
sură	= atr. adj., adj. var. calif. cu 2 term., 4 forme flex. (f., sg., Ac.), gr. pozitiv
de oțel	= atr. subst. prep., s.c.s., n., defectiv de pl., Ac., neartic. plus prep. s. „de”

48.

larmă	= subiect, s.c.s., f., sg., N., neartic.
a lui	= atr. pron. genit., pron. pers., pers. a III-a sg., m., G., forma acc.
tresare	= p.v., verb pred., intranz., conj. a IV-a, activă, ind. prez., pers. a III-a sg.
când şi când	= c.c.t., loc. adv. de timp
ca o voce	= c.c.m. compus, s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o” plus prep. s. „ca” provenit din adv. de mod. comp.
omenească	= atr. adj., adj. var. cu 2 term., 3 forme flex., f., sg., Ac., gr. pozitiv
până sus	= c.c.l., loc adv. de loc
pe culmi	= c.c.l., s.c.s., f., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „pe”

49.

noi	= subiect, pron. pers., pers. I, pl., N
n-avem	= p.v., verb pred. tranz., conj. a II-a, activă, ind. prez., pers. a II-a, pl., forma negativă
ce lucra	= c.d. (dezvoltat) construit din relativul *ce* plus verb de conj. I., tranz., infinitiv (*ce* – c.d. pe lângă verb, pron relat.)
într-o zi	= c.c.t., s.c.s., f., sg., Ac., art. nehot. procl. „o”, plus prep. s. „întru”
fiind Irinuca dusă în sat	= c.c.t. (cu nuanță cauzală), dezvoltat, construcție absolut gerunzială care conform G.A. – 1966, p.511 este alcătuită şi se poate analiza astfel: *Irinuca* – subiect (al construcției gerunziale); *fiind dusă* – p.n. al construcției absolut gerunziale, exprimat prin verb copulativ, intraz., conj. a IV-a, activă, gerunziu; plus n.p. exprimat prin verb tranz., conj. a III-a, participiu cu val. de adj.; *în sat* – c.c.l.,

	s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. s. „în”
şi	= conj. coord. copulativă
având obicei de a şedea uitată ca fata vătămanului	= c.c.t. nuanță cauzală, dezvoltat, construcție absolut gerunzială, alcătuită din: *Irinuca* – subiect subînțeles *având obicei* – p.v. al construcției absolut gerunziale, loc. verb. (*obişnuind*) *a şedea* – atr. verb. al locuțiunii, al cuvântului „obicei” din locuțiune, verb. intranz., conj. a II-a, activă, infinitiv *uitată* – c.c.m. (e.p.s.) cu referire la subiectul construcției, verb tranz., conj. I, activă, participiu *ca fata* – c.c.m. comparativ, s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus conj. „ca” provenită din adv. de mod comp. *vatamanului* – atr. subst. genit., s.c.s., m., sg., G., art. hot., encl. „lui”

50.

un tighel = subiect, s.c.s., n., sg., N., art. nehot. procl. „un”

de aur = atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., defectiv de pl., Ac., neartic., plus prep. s. „de”

frânt = atr. adj., adj. var. provenit din verb, tranz., conj. a III-a, participiu

neregulat = atr. adj., adj. var. cu 2 term., 4 forme flex., se acordă în gen, nr., caz (n., sg., N.), gr. pozitiv

s-a arătat = p.v., verb intranz., conj. I, reflexivă (cu „se” pron. reflex. morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică), ind., perf. comp., pers. a III-a, sg., forma afirmativă

deodată = c.c.m., adv. de mod

pe marginea = c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. s. „pe”

toată = atr. adj., adj. pron. nehot.

îngrămădirii = atr. subst. genit., s.c.s., f., pl., G., art. hot. encl. „i”

întunecate = atr. adj., adj. var., provenit din verb, conj. I, intraz., participiu

şi = conj. coord. copulativă

la asfințit	= c.c.l., s.c.s., n., sg., Ac., neartic. plus prep. s. „la”
pe jumătatea	= c.c.l., s.c.s., f., sg., Ac., art. hot. encl. „a”, plus prep. s. „pe”
de cer	= atr. subst. prep., s.c.s., n., sg., Ac., neartic., plus prep. „de”
cuprins	= atr. adj., adj. var. provenit din verb, conj. a III-a, activă, participiu
de munți	= c.ag., s.c.s., m., pl., Ac., neartic., plus prep. s. „de”
şi	= conj. coord. copulativă
(de) nouri	= c.ag., s.c.s., m., pl., Ac., neartic.

ANALIZA SINTACTICĂ A FRAZEI

Ştiut fiind faptul că fraza este o unitate sintactică superioară propoziției, ea fiind alcătuită din două sau mai multe propoziții, dintre care cel puțin una este principală, vom urmări în cazul analizei sintactice a frazei principalele modalități de organizare a enunțului. Pentru a determina elementele constitutive ale acestuia, trebuie parcurse mai multe etape:

- lectura textului pentru înțelegerea cât mai exactă a sensului frazei;
- identificarea predicatelor şi numerotarea acestora în ordinea în care apar în frază;

  (Atenție! Să nu uităm că predicatul nu se exprimă doar printr-un verb, de obicei la mod personal, ci şi prin interjecții sau adverbe predicative, de aceea identificarea acestuia presupune identificarea unităților capabile să exprime predicația: verbe la moduri personale, interjecții predicative, adverbe predicative).
- stabilirea subiectelor acestor predicate (faptul că nu am putut identifica toate subiectele trebuie să ne atragă atenția asupra posibilității existenței unor propoziții subiective, mai ales dacă în frază avem

P.adv. Să nu ne grăbim cu stabilirea subiectului subînțeles, până nu identificăm toate unitățile;

- identificare elementelor joncționale (relatoare) prin punerea lor între bare, încadrarea în dreptunghi a conjuncțiilor coordonatoare (controlăm ca acestea să nu coordoneze două părți de propoziție);
- numerotăm elementele de relație – numărul acestora trebuie să fie mai mic cu unu decât al predicatelor;
- să verificăm elementele de relație pentru ca nu cumva să fi luat două conjuncții subordonatoare împreună (*că dacă*);
- să urmărim şi punctuația, ştiind că virgula, punctul şi virgula, linia de pauză sau parantezele pot îndeplini rolul de mărci relatoare (coordonatoare şi subordonatoare);
- împărțirea frazei în propoziții – tragem bare verticale în fața relatorilor (uneori relatorul pronominal poate urma regentului cu care se încadrează în aceeaşi propoziție);
- numerotarea propozițiilor: începem numerotarea cu propoziția care are cel dintâi predicat, chiar dacă până acolo avem mai multe borne prepoziționale sau mai mulți relatori;
- verificăm fiecare propoziție în parte prin recitire;

- identificăm propoziția (propozițiile) principale;
- precizăm felul propoziției (propozițiilor) secundare şi stabilim propozițiile de care acestea depind;
- recitim fiecare propoziției împreună cu regenta ei, pentru a stabili gradul de sudură de natură semantică (eventual rescriem fiecare propoziție a frazei, stabilind raporturile dintre ele);
- alcătuirea schemei frazei;
- stabilirea caracterului incident al unor propoziții din frază;
- precizăm funcția sintactică (regentă/subordonată) şi felul secundarei;
- precizarea caracterului regent al unei propoziții subordonate;
- precizarea modului de realizare a raportului de subordonare, a regentului şi a funcției relatorului;
- precizarea raportului de coordonare (dacă există);
- verificăm împărțirea corectă a frazei în propoziții parcurgând următoarele etape:
    - rescriem textul pe propoziții (una sub alta);
    - transformăm propozițiile subordonate în propoziții principale prin :
        - ✓ renunțarea la elementele joncționale;

- ✓ înlocuirea verbelor la modul conjunctiv (mod al subordonării) cu aceleaşi verbe, dar la modul indicativ;
- ✓ completarea propoziției cu un adjectiv demonstrativ (acesta, aceasta, aceştia, acestea) dacă ultimul cuvânt este un substantiv articulat hotărât şi este precedat de o prepoziție.

- citim fiecare propoziție pentru a stabili dacă fiecare cuvânt are funcție sintactică.

ATENȚIE!

Dacă propoziția nu este corect delimitată, cuvintele în plus nu se leagă de celelalte părți de propoziție şi trebuie să le căutăm un loc într-o altă propoziție.

ANALIZAȚI SINTACTIC FRAZELE:

1.

"Intră în coridorul şcolii şi se apropie de fiul său atât de repede, încât copiii din sală se speriară şi crezură că omul vrea să bată pe vreunul dintre ei."

(Marin Preda, Moromeții)

2.

"Bănică nu înțelegea nimic din acest cântec vechi, privea pe fereastră, atras de jocul fulgilor care se roteau şi cădeau pe sania lui rezemată de salcâmul gros în trunchiul căruia bunicul a înfipt două inele de fier pentru legat caii."

(Fănuş Neagu)

3.

"Când mă voi afla în vreo adunare, tu să stai la spatele meu, şi când vei auzi că încep a croi câte una mai deochiată, tu să ma tragi de mânecă hainei, căci eu îndată voi îndrepta-o după ființa adevărului."

(Alexandru Odobescu)

4.

"Aproape că-i veni să se ridice şi să fugă, să ajungă acolo, fiindcă poate întârzia trenul, să-l privească din umbră, să se încredințeze încă o dată că el era omul acela,

ca şi cum, dacă ar fi înşelat-o ochii, puteau s-o înşele şi urechile când îi auzise numele."

(Radu Tudoran, Dunărea revărsată)

5.

"Si după ce iar a băut, s-a sculat de la masă şi a poruncit să-i aducă trei cai pe care-i cumpărase în drum."

(Delavrancea, Nicoară Potcoavă)

6.

"Mai ţin apoi minte că i-am dat o bucată de plăcintă, că l-am bătut fiindcă nu voia să-mi lase cimpoaiele, şi că era baiat bun, căci nu s-a supărat, deşi era mai mare decât mine."

(Ioan Slavici, Opere alese, p. 66)

7.

"Mă umplea o bucurie ameţitoare şi era aşa de frumos ce-mi închipuiam, încât mă sileam să nu ma mai gândesc, să aştept în linişte totul, să nu risipesc ceea ce ar putea fi adevarat, printr-o nesăbuită grabă."

(Nuvela română contemporană)

8.

"Jupâneasa este salvată, dar madam Popescu, deoarece a avut imprudenţa să iasă din neutralitate şi să

intervie în război, primeşte în obraz,…, o puternică lovitură de spadă."

(I. L. Caragiale, D-l Goe)

9.

"Îl urmăresc cu gândul de-a lungul veacurilor, îl văd cu pieptul dezgolit în zloată şi-n bătălii, muncind ca să plătească dările țării, luptând ca să-şi apere pământul, căzând şi ridicându-se iar, murind la şes şi renăscând în munți, pururea tânăr, pururea mândru, cu toate nevoile ce-au dat să-l răpuie."

(Alexandru Vlahuță)

10.

"Ăsta e obiectivul, încheie el, şi nu e cazul să vă mai aduc aminte că la nevoie artileristul trebuie să lupte şi cu puşcă, grenada şi arma alba dacă nu-i vin întăriri şi bateria e atacată de forțe de infanterie."

(Marin Preda)

11.

"Dar eu râd, căci mi-am adus aminte de un prieten, carele mi-a spus că, dac'oi trece pe la Hanu Ancuței, să beau o oală cu vin, să beau două, să beau… pân' ce-oi vedea tulbure şi să nu spun la nimeni ce i s-a întâmplat lui într-o vreme, pe locurile acestea."

(Mihail Sadoveanu, Hanu Ancuței)

12.

"Când mă deşteptai a doua zi, numai dupa o clipă, parcă, de somn, băgai de seamă că soarele fusese cu mult mai harnic decât mine, căci se părea că se înălțase pe ceruri în vârful degetelor şi, de peste întărituri, se uita la mine, tocmai în fundul peşterii?"

(Calistrat Hogaş)

13.

"Să muncim în libertate, să cream în libertate e să cântăm vieții cel mai frumos imn pe care l-ar putea sufletul nostru cuprinde în adâncurile lui."

(Vasile Pârvan)

14.

"Dacă o fi adevarat că toate viețuitoarele de pe pământ se trag dintr-o tulpină şi că s-au deosebit unele de altele numai silite de împrejurări deosebite prin care au trecut - ce fel de împrejurări au fost acelea care au putut sili privighetoarea să ajungă să cânte aşa, iar cârsteiul, bunăoară, să hârâie, ca un ceasornic…."

(I. Al. Brătescu- Voineşti)

15.

"Intrase înăuntru stăpânit de un sentiment care nu-l mai slăbea, că viața lui e distrusă, şi se pomenise cum parcă cineva îi turna în inimă un balsam, care-i dădea seninătatea de care avea nevoie ca să uite eşecul său în lume."

(Marin Preda)

16.

"Fata nu răspunse nimic, semn că i se părea de neînțeles să-i ştie cineva numele şi ea să nu-l cunoască pe cel care vorbea astfel."

(Marin Preda)

17.

"Păcat că acest dar care era aşa cum era şi pe care fratele tău aud că-l primise de la bunii lui prieteni, l-ai pierdut cu atâta uşurință, ca şi cum ar fi fost un lucru care nu valora nimic."

18.

"De când şi-a închis Dinu ochii, şi ea a ieşit în curte şi a strigat "tulai", de atunci a simțit că nu oamenii aceea care vor veni să vadă pe mort îi va fi sprijin de-acum înainte, ci calul acela mare, alb, care sta legat de-un pociumb şi ronțăia liniştit din ogrinji."

(I. Agârbiceanu, Fefeleaga)

19.

"Putem bănui că, în ceea ce priveşte situațiile de fapt, acestea nu par să fie prea departe de ceea ce socotim noi că trebuie să i se fi întâmplat autorului însuşi."

(N. Gheran, Tânărul Rebreanu)

20.

"Deşi artiştii urmăresc frumosul în artă, ei nu pot să reverse în operele lor tot ceea ce mintea lor înfierbântată ar dori să spună, fiindcă "perfecţiunea nu este proprie lucrurilor lumeşti.""

(Ion Dinu, Nicolae Apostolescu, p. 159)

21.

"Îi spusese că directorul a umblat să-l ducă la spital, şi că numai ea s-a împotrivit, fiindcă tot mai bine poate fi îngrijit aici, că-i singur, decât acolo unde-s mulţi."

(L. Rebreanu, Pădurea spânzuraţilor)

22.

"Cititorul deprins să lase în seama povestitorului, care-l va dirija prin toate canalele acţiunii, constată că e solicitat să participe la prospectarea unor spaţii, să deducă, el insuşi care e sensul unor discontinuităţi."

(Gabriel Dimişianu, Nouă prozatori, p.147)

23.

"Copilul încălecat pe bățul său gândeşte că se află călare pe un cal din cei mai strainici, pe care aleargă cu voie bună, şi pe care-l bate cu biciul şi-l struneşte cu tot dinadinsul şi răcneşte la el din toata inima, de-ţi ie auzul, şi de cade jos crede că l-a trântit calul, şi pe băţ îşi descarcă mânia în toată puterea lui."

(I. Creangă, Opere, p.34)

24.

"Proştii se pot împărți în două: cei ce nu vreau să fie, şi cu cari te poți înțelege, şi cei cari sunt bucuroşi că sunt proşti, şi cu care să nu te întinzi la vorbă."

(N. Iorga)

25.

"S-ar fi trântit întreagă în omătul ce fierbea în valurile Iablonicioarei şi ar fi secat şuvoiul dintr-o sorbire, dar mai avea atâta minte să cugete că ar fi rămas pe loc trăsnită, copiii s-ar fi prăpădit şi osteneala ei de până atunci ar fi fost de prisos."

(Gala Galaction)

26.

"Puse pe opt dintre mineri să facă un pat din crengi de brad, să-l ducă pe mort în sat, poruncii la patru hocmani să intre numaidecat, cu ceilalti băieşi în mină şi să se împartă ca de obicei: jumătate să se coboare în vârtej, jumătate să taie-nainte gangul unde descoperiseră în anul acesta vâna cea bogată de aur."

(Ion Agârbiceanu, Culegere de texte…)

27.

"Părinții lor puteau să moară: dacă rămânea mina mereu bună, cu partea ce-o au acolo vor putea trăi mereu în belşug şi nu vor fi siliți să-şi schimbe viața."

(Ion Agârbiceanu, idem)

28.

"Îmi pare foarte bine că vă aflu sănatoşi, zise clericul, încercând să păşească cu grijă, cât putea de gingaş, pe lângă Elenuța."

(Ion Agârbiceanu, ibidem)

29.

"Câteva minute mai târziu intră în camera de gardă soldatul care surâsese şi anunța că la postul lui a apărut un om care nu s-a supus somației şi nici n-a spus cine e şi atunci el l-a împuşcat."

(Marin Preda)

30.

"El le zise încă să-şi aducă aminte de cruzimea vrăşmaşului, care nu iartă niciodată pe cei biruiți, cu atât mai mult pe cei ce s-au revoltat, că nu este destul că a scuturat jugul robiei, că a înnoit vechile legături cu împăratul şi că s-a pus sub o putere ardeleană, dacă prin fapta strălucită ei nu vor căuta a întemeia această vrednică hotărâre."

(Nicolae Bălcescu)

31.

"Eu cred că fac bine, răspunde Ghiță, şi, ca să plec cu conştiința împăcată, aş voi să-ți atrag atențiunea asupra unui lucru ce mă neliniştește de mult."

(Ion Agârbiceanu, Culegere de texte)

32.

„Când vuia în sobă tăciunele aprins, care se zice că face a vânt şi a vreme rea, sau când țiuia tăciunele, despre care se zice că te vorbeşte cineva de rău, mama îl mustra acolo, în vatra focului, şi-l buchisa cu cleştele, să se mai potolească duşmanul.”

(Ion Creangă, Amintiri din copilărie)

33.

„Acum, du-te la tată-tău şi cere să-ți deie calul, armele şi hainele cu care a fost el mire, şi atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații tăi, pentru că ție a fost scris să-ți fie dată această cinste.”

(Ion Creangă, Harap-Alb)

34.

„La Crăciun, când tăia tata porcul, şi-l pârlea, şi-l opărea, şi-l învălea iute cu paie, de-l înăduşea, ca să se poată rade mai frumos, eu încălecam pe porc, deasupra paielor.”

(Ion Creangă, Amintiri din copilărie)

35.

„Socotesc că putem zice, fără să ne îndoim,
că e prea bun pentru fabuli veacul în care trăim;
Măcar că se află oameni care nu pricep deloc
Cum a putut să vorbească un sălbatec dobitoc

Şi care vin să te întrebe dacă e adevărat,
Că în vremea veche câinii au vorbit aşa curat."

(Gr. Alexandrescu)

36.

„Bologa avu aceeaşi impresie, vru să-i mulţumească, dar simţi că de va rosti o singură vorbă nu-şi va putea stăpâni lacrimile şi se va face de râsul soldatului care se apucase să-i descarce bagajele şi să aşeze toate cum au fost acum o luna."

(Liviu Rebreanu)

37.

„Încredinţat că nimic din ce a făcut în anii pe care i-a petrecut în şcoală nu a fost de prisos, dar convins că mai are multe de învăţat, chiar dacă rezultatele obţinute par destul de bune, tânărul, doctor cum era să se afirme cât mai repede, s-a prezentat la uzină, sigur fiind că ceea ce şi-a propus, fără îndoială se va realiza."

(Marin Preda)

38.

„Când am sosit amorţit de frig la Cocorăşti, îmi era frică să mă duc acasă; pentru aceea Huţu a venit la mine, ca să spună că el e de vină, că m-a luat şi pe mine, şi toate au fost bine, fiindcă mama se bucura că n-am degerat pe

drum, iar tata zicea că aşa trebuie, ca voinicii să umble pe ger şi pe frig.”

(Ioan Slavici)

39.

„Mai lasă-mă oleacă, zicea el necăjit; şi când te-oi striga să vii iar, să mă asculți; şi de n-oi şti nici atunci, apoi dracul să mă ieie.”

(Ion Creangă)

40.

„Apoi fără să ne zbatem, ... mi-i da şaisprezece lei ... şi ți-oi duce-o ... ca pe palmă; că, după cum vezi, căruța acum am adus-o de la încățat şi că i-am tras şi o unsoare de cele a dracului, de are să meargă cum îi sucala.”

(Ion Creangă)

41.

„Acolo vom poposi puțin, om clătării plosca bine şi-oi umple-o cu apă proaspătă, ca să avem la drum, căci mai încolo nu prea sunt fântâni şi √ din partea apei mi se pare că i-om duce dorul.” *(Ion Creangă)*

42.

„Mi s-a întâmplat să pierz un amic, şi nu mă pot căi destul de această nereparabilă pierdere; de aceea trebuie să spun oricui vrea să mă asculte, trista mea întâmplare.”

(I. L. Caragiale)

43.

„Nu te sfii niciodată să pui în acțiune mijloacele pe care le-ai văzut şi care sunt osândite în bibliotecă, spunându-le că mecanismul ipocriziei este cunoscut şi că mijloacele se văd.”

44.

„Că puteau să mă omoare în fața primăriei, fiindcă vrusesem să-i fac să înțeleagă că nu-i bine să tragă foloase de pe urma nenorocirii altora, era posibil.”

(Marin Preda)

45.

„Încotro mă îndrept, mă aşteaptă marea cea mare şi amară, în care, totuşi, voi căuta să nu mă pierd.”

(Zaharia Stancu)

46.

„Ne pare folositor să arătăm prin mai multe citări că această glorioasă încredere în sine nu se mărgineşte la câteva exemple izolate, ci se produce aşa de des în scrierile române, încât pare să fie una din tendințele caracteristice ale spiritului public.”

(Titu Maiorescu)

47.

„Ce e regretabil pentru mine e că totdeauna, după ce am urmat pe unul, când mă uit înapoi mă căiesc că n-am

urmat povața celuilalt, de aceea trebuie să stau aşteptând singur, în zadar, o împăcare care este imposibilă.”

48.

„Cum nu-i convenea să fie deranjat toată ziua, luă în graba mare hotărârea să decupleze telefonul şi să iasă la plimbare, ca din mintea lui să dispară grijile zilnice şi să revină la calmul său imperturbabil.”

49.

„Nilă îşi închipuia că e vorba de o socoteală complicată de cifre, care ținea de știința de a fi magaziner, știință, dacă nu era învățată, n-aveai cum pricepe cât punea Paraschiv pe bon şi nicicum nu îşi închipuia că era vorba de hoție, încât rămânea cu fața vinovată sub privirea înşelătoare a fratelui său.”

(Marin Preda)

50.

„Dacă mi s-ar cere în fiecare zi să fiu cum nu sunt eu de obicei ar însemna că tot ce s-ar întâmpla de acum înainte să nu mă mai intereseze deloc, deci dacă ar interveni ceva neprevăzut în viața mea ar fi pentru că aşa a vrut Domnul.”

51.

„Şi înțelegi dumneata, că statul ar face mai bine, dacă s-ar lăsa lucrurile aşa cum sunt şi dacă ar pune în loc

de al doilea dascăl pe „Huțu, fiindcă n-ar trebui să-i plătească."

(Ioan Slavici)

52.

„Dacă am reuşit să dau ceva valabil neamului meu, apoi toate laudele, pe care le primesc cu recunoştinţă, vreau să le întorc umilitor şi ofensaților vieții, acelora, care s-au petrecut ca frunzele şi florile anotimpurilor şi care mi-ai transmis depozitul lor, să-l pun în fața lumii nouă, mărturie pentru nedreptatea imensă pe care au suferit-o."

(M. Sadoveanu)

53.

„De fapt tragedia lui Moromete nu provine din inadaptare, inadaptarea a declanşat însă criza unei conştiințe care nu se mai regăseşte, pentru că întrebarea fundamentală pe care şi-o pune la bătrânețe, când trăieşte toate aceste schimbări, este de ce se întâmplă ceea ce se întâmplă, orice ai face."

(Marin Preda)

54.

„Era adevărat că acest sergent nu încetase să se arate vesel de când venise, ... dar poate că ar fi fost cazul ca tocmai evenimentele de ieri să-l fi pus şi pe el nițel pe gânduri."

(Marin Preda, Ora din august)

55.

„Şi el, care înghițea în sec, de foame nu-i venea să spuie drept, deşi abia era de şase ani, căci simțea pe mă-sa bolnavă greu, şi tot zadarnic ar fi fost s-o mai mâhnească şi el cu foamea lui.”

(B. Şt. Delavrancea, Nuvele şi povestiri)

56.

„Mă doare că i-a fost dat să treacă prin atâtea momente dificile şi să îndure atâta suferință, dar îmi place să cred că de acum înainte va fi ferit de toate aceste necazuri şi în curând îşi va reface viața, chiar dacă ar fi să ia totul de la capăt.”

57.

„Cu cât înaintam pe drumul Sihlei, cu atât natura devenea mai aspră; ai fi zis că ea-şi încruntă privirea şi că mustră pe drumețul prea cutezător, care îndrăzeşte să calce peste hotarele pustiului şi să tulbure, cu zgomotul paşilor sau al respirației sale, adânca linişte a singurătății.”

(C. Hogaş, Pe drumuri de munte)

58.

„Îi venea să se ducă şi tot să se ducă, încât să i se piardă urma şi toată lumea să-l uite, numai ea singură să-şi aducă în toată clipa aminte, că el a voit şi a putut, dar s-a

stăpânit fiindcă atât de mult a iubit-o încât s-a dus pribeag în lume numai ca dânsa să poată trăi nesupărată."

(Ioan Slavici)

59.

E nevoie să mai spunem că toţi şi-au scos pipele, pentru că nu se ştia dacă fumează ori nu √.

(Mihail Sadoveanu)

60.

Nu încerca, mai ales dacă te vei ridica cu mult deasupra comunului, să înlături duşmăniile pe care le vei stârni, făcând pe placul fiecăruia, umilindu-te înaintea adversarilor: e o trudă zadarnică deoarece mediocrii te urăsc nu fiindcă i-ai contrazis, ci pentru că i-ai întrecut.

(G. Călinescu)

61. *SĂ SE DELIMITEZE SUBORDONATELE ŞI SĂ SE ARATE FELUL LOR:*

1. Dat fiind faptul că a citit mult, este foarte informat.
2. A reuşit întrucât a muncit intens.
3. L-am făcut să se răzgândească.
4. Mă deranjează că n-ai sosit la timp.
5. E prea greu sacul ca să-l poţi ridica.
6. Oricum i-ai argumenta nu-l poţi convinge.

7. Nu mi-a trecut prin cap să-i telefonez.
8. Tot ce s-a spus e adevărat.
9. Convins că e bine pregătit, Dorian s-a prezentat la examen.
10. Ion pare să se fi hotărât.
11. El s-a decis să plece.
12. Cum vremea nu era frumoasă, am renunţat la excursie.
13. L-am convins să se prezinte la examen.
14. A ajuns să nu-l mai intereseze nimic.
15. Nu mă interesează dacă a demarat acţiune.
16. Piatra, că e piatră, şi de la o vreme creapă.
17. Era indignat că nu i se da atenția cuvenită.
18. Conduita lui a rămas ca şi cum nu s-ar fi maturizat.
19. După toate câte s-au întâmplat, nu i-am mai scris.
20. A fost o petrecere cum n-a mai fost alta.
21. Să-l văd venind/ Aş mai trăi o viață.
22. Îi era ruşine că a greşit.
23. Ceea ce-i vânt să se prefacă-n furtună.
24. Au venit şi-n țara noastră de-au cerut pământ şi apă.
25. Aud cum bate ploaia-n geam.
26. Mârşăvia nu se sfia să şi-o mărturisească ori de câte ori avea prilejul.
27. Hotărându-se în familie ca băiatul să renunțe la facultate, nimeni nu s-a gândit la viitorul lui.

28. Cum însă speranțele ne-au fost spulberate, de-acum fie ce-o fi.
29. Decis să nu mai facă nici un compromis, nu-i mai păsa că va fi hulit şi persecutat de vechii lui tovarăşi.
30. Nu se ştie cum se va termina totul.
31. Ei nu par ce vor fi.
32. Gândul că nu vor ajunge la timp a devenit o obsesie.
33. Convingându-se că a greşit, şi-a cerut scuze.
34. Nu-mi vine a crede că suntem atât de aproape de izbândă.
35. Cămaşa trebuie să fie schimbată zilnic.
36. De vreme ce m-am hotărât, nu-ți pot da răspunsul.
37. I se întâmplă deseori să revină la hotărârea dintâi.
38. Mi-e dor să mai revăd satul natal.
39. Andrei, că e bun la matematică, şi n-a rezolvat problema.
40. Înveți, reuşeşti.
41. Dorința să reuşească s-a împlinit.
42. Fireşte că n-a obosit.
43. Nenorocirea este că m-a obosit.
44. Aceasta este supărarea mea; că m-a obosit.
45. Constat ca m-a obosit.
46. Gândul, că m-a obosit, îl preocupă.
47. Aşa de tare vorbeşte că m-a obosit.

48. Se temea că m-a obosit.
49. Dacă te-ai prins în horă trebuie să joci.
50. Dacă m-ar ruga şi în genunchi, tot nu mă mai întorc la el.

62. Realizați tipuri de subordonate introduse prin conjuncția subordonatoare "dacă": SB; PR; AT; CD; CI; CDT; CT; CZ; CV.

63. Alcătuiți fraze în care să aveți diferite tipuri de subordonate introduse prin relativul "unde": SB; PR; AP; AT; CD; CI; CL.

64. Construiți tipuri diferite de subordonate introduse prin adverbul relativ "cum": SB; PR; AT; CD; CI; CM; CV.

65. Se dă subordonata "că a plecat". Alcătuiți regente, astfel încât aceasta să capete următoarele valori: SB; PR; AT; CD; CI; CZ; CNS.

66. Alcătuiți fraze în care subordonata să fie introdusă prin adverbul relativ "când": SB; PR; AP; AT; CD; CI; CT.

67. Alcătuiți fraze în care să se afle diverse subordonate introduse prin pronumele relativ

compus “ceea ce”: SB; PR; AT; CD; CI; INST; SOC; REL.

68. Alcătuiți fraze în care subordonatele să fie introduse prin relativul “care”: SB; PR; AT; CD; CI; CL; CT; CZ; CV.

69. Realizați tipuri de subordonate introduse prin relativul “cât”: SB; PR; AT; CD; CI; CL; CT; CM; CV.

70. Formulați diferite tipuri de fraze în care subordonata să fie introdusă prin adverbul relativ-interogativ “ce”: SB; PR; AT; CD; CI.

71. Introduceți subordonate în fraze cu ajutorul conjuncției subordonatoare “să”: SB; PR; AT; CD; CI; CS; CDT; CNS.

72. Realizați diferite subordonate cu ajutorul conjuncției compuse “ca…să”: SB; PR; AT; CD; CI; CS; CNS.

73. Alcătuiți subordonate introduse în fraze prin conjuncția “că”: SB; PR; CD; CI; AT; CNS; CV; CZ.

74. Construiți fraze a căror subordonate să fie introduse cu ajutorul conjuncției “de”: SB; PR; AT; CD; CI; CDT; CT; CV.

REZOLVAREA FRAZELOR

1.

"Intră în coridorul şcolii [1]/ şi/se apropie de fiul său atât de repede[2]/, ***încât*** copiii din sală se speriară[3] / şi/ crezură[4]/ ***că*** omul vrea [5]/ ***să*** bată pe vreunul dintre ei.[6]/"

(1) = PP
(2) = PP
} şi - coordonatoare copulativă

(3) = CNS[2]
(4) = CNS[3]
} şi - coordonatoare copulativă

(5) = CD (4)

(6) = CD (5)

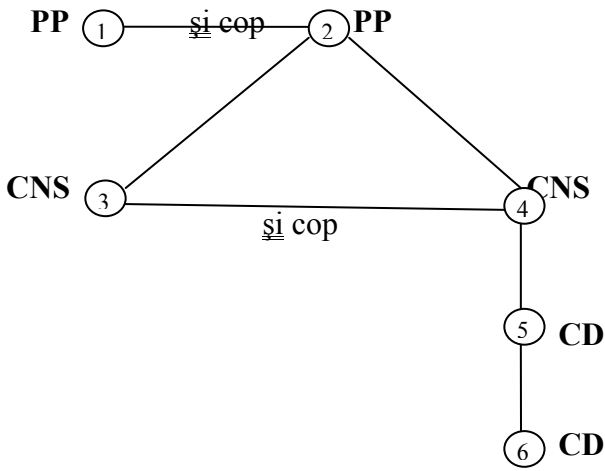

2.

"Bănică nu înțelegea nimic din acest cântec vechi[1]/, privea pe fereastră, atras de jocul fulgilor[2]/ ***care*** se roteau[3]/ şi/ cădeau pe sania lui rezemată de sălcamul gros[4]/ în trunchiul ***căruia*** bunicul a înfipt două inele de fier pentru legat caii.[5]/"

(1) = PP
(2) = PP
} coordonatoare prin juxtapunere

(3) = AT
(4) = AT
} şi - coordonatoare copulativă

(5) = AT (4)

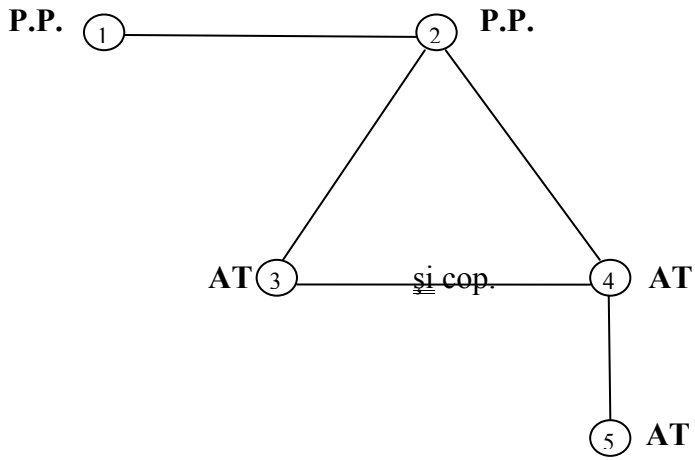

3.

”***Când*** mă voi afla[1] în vreo adunare[1]/, tu să stai[2] la spatele meu[2]/, ***când*** vei auzi[3]/ ***că*** încep a croi câte una mai deochiata[4]/, tu să mă tragi[5] de mâneca hainei[5]/, ***căci*** eu îndată voi indrepta[6]-o după ființa adevărului[6]/.”

(2) = PP } și - coordonatoare copulativă
(5) = PP }
(1) = CCT (2)
(3) = CCT (5)
(4) = CD (3)
(6) = CZ (5)

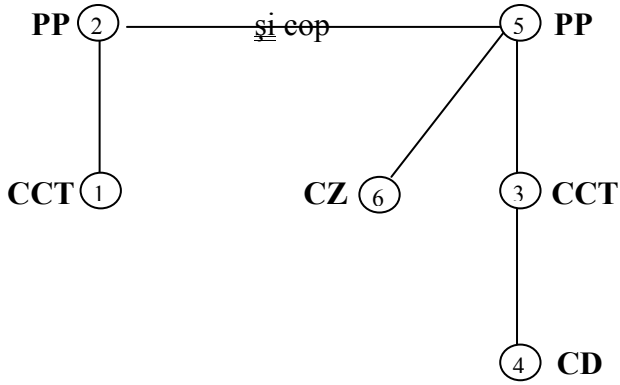

4.

1 2 3 4
"Aproape [1]/ ***că***-i veni [2]/ ***să*** se ridice [3]/şi / ***să*** fugă[4]/, /***să***
5 6 7
ajungă acolo[5]/, ***fiindcă*** întârzia trenul[6]/, ***să***-l privească din
8 9
umbră[7]/, ***să*** se incredinteze încă o dată [8]/ ***că*** el era omul
10 11
acela[9]/, ***ca si cum*** [11]/, *dacă* ar fi inselat-o ochii[10]/, puteau[11]/
12 13
s-o înşele şi urechile[12]/ ***când*** îi auzise numele[13]/."

(1) = P.P.
(2) = SB (1)
(3) = SB (2) } şi - coord cop.
(4) = SB (2) }
(5) = SC (F) (4)
(6) = CZ (1)
(7) = SC (F) } juxt.
(8) = CS (F) (5) }
(9) = CI (8)
(10) = M/comp (8)
(11) = CDT (11)
(12) = CD (11)
(13) = T (11)

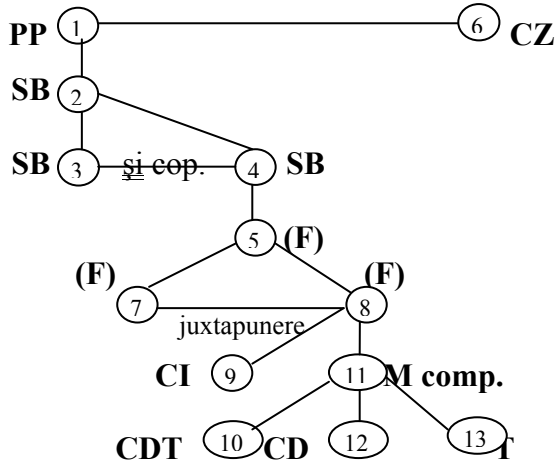

5.

"Şi ***după ce*** iar a baut[1]/, s-a sculat de la masă[2]/ şi a poruncit[3] /***să***-i aducă trei cai[4]/ ***pe care***-i cumparase în drum[5]/."

(2) = PP } şi - coordonatoare copulativă
(3) = PP }
(1) = T (2)
(4) = CD (3)
(5) = AT (4)

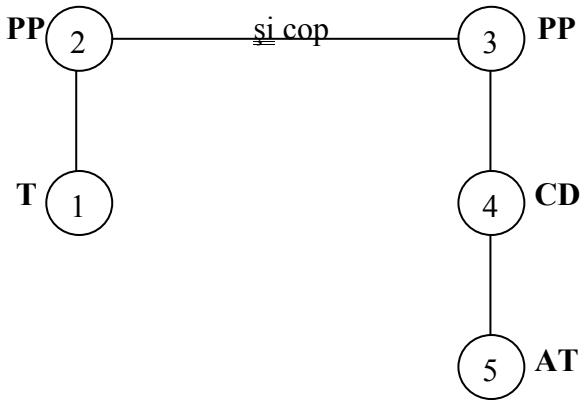

6.

"Mai ţin[1] apoi minte[1]/, ***că*** i-am dat[2] o bucată de plăcintă[2]/, ***că*** l-am bătut[3]/ ***fiindcă*** nu voia[4]/ ***să***-mi lase[5] cimpoaiele[5]/, şi ***că*** era baiat bun[6]/, ***căci*** nu s-a supărat[7]/, ***deşi*** era mai mare decât mine[8]/."

(1) = PP
(2) = CD } juxtapunere
(3) = CD } şi - coord cop.
(6) = CD }
(4) = CZ (3)
(5) = CD (4)
(7) = CZ (6)
(8) = CSV (7)

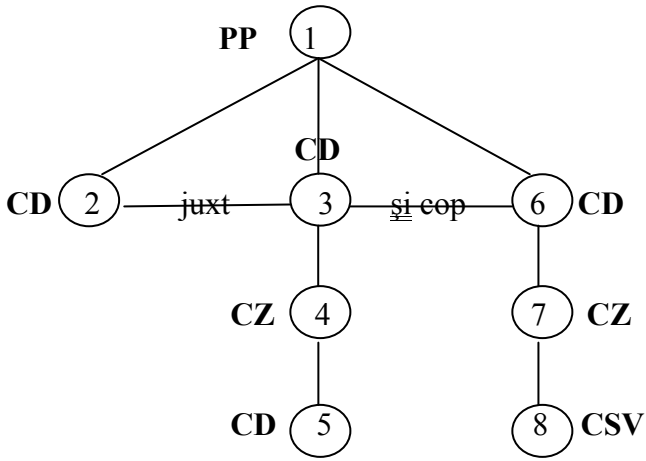

7.

"Mă umplea[1] o bucurie ameţitoare[1]/şi era[2] aşa de frumos[2]/ ***ce***-mi închipuiam[3]/, ***încât*** mă sileam[4]/ ***să*** nu mă mai gandesc[5]/ ***să*** aştept în linişte totul[6]/, ***să*** nu risipesc[7]/ ***ceea ce*** ar putea fi adevarat[8]/, printr-o nesăbuită grabă[7]/."

① = PP
② = PP
③ = AT (2)
④ = CNS (2)
⑤ = CI
⑥ = CI
⑦ = CS (F) (6)
⑧ = CD (7)

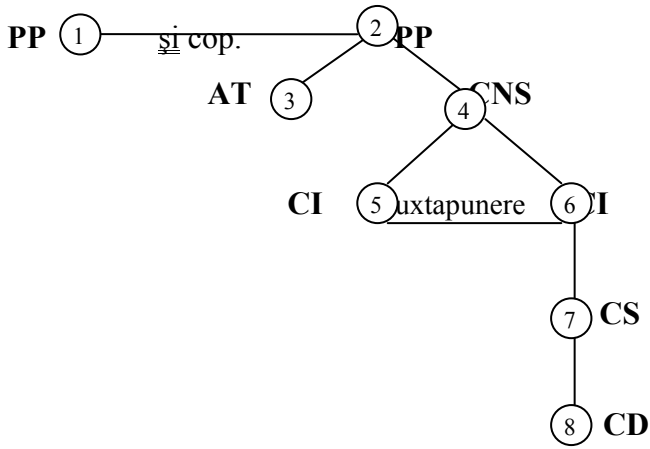

8.

"Jupâneasa este sălvată[1]/, ***dar*** madam Popescu[5]/, ***deoarece*** a avut imprudența[2]/ ***să*** iasă din neutralitate[3]/şi ***să*** intervie în război[4]/, primeşte în obraz,…, o puternică lovitură de spadă[5]/ ."

(1) = PP
(5) = PP
(2) = CZ (5)
(3) = AT (2)
(4) = AT (2)

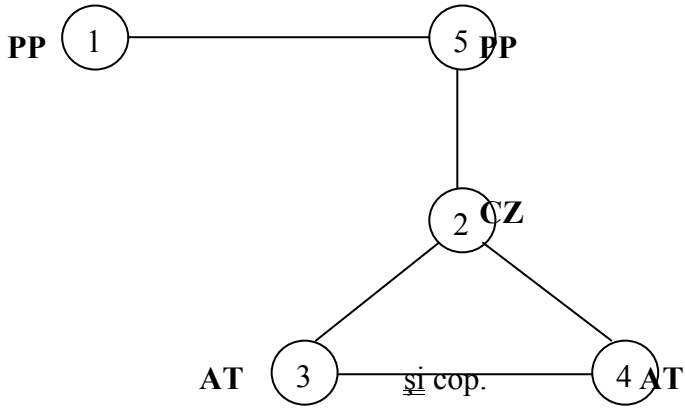

9.

"Îl 1 urmăresc cu gândul de-a lungul veacurilor[1]/, îl 2 văd cu pieptul dezgolit în zloată şi-n bătălii, muncind[2]/ ***că*** 3 ***să*** plătească dările ţării[3]/, luptând[2]/ ***că*** 4 ***să***-şi apere pământul[4]/, căzând şi ridicându-se iar, murind la şes şi renăscând în munţi, pururea tânăr, pururea mândru, cu toate nevoile[2]/ 5 ***ce***-au dat[5]/ 6 ***să***-l răpuie[6]/."

(1) = PP
(2) = PP
(3) = CS (2)
(4) = CS (2)
(5) = AT (2)
(6) = CD (5)

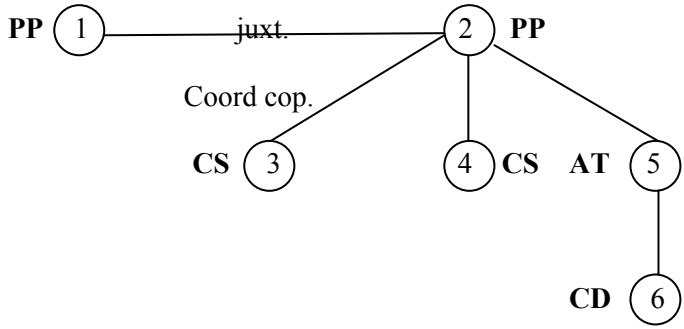

10.

"Ăsta e obiectivul[1]/, încheie el[2]/, şi nu e cazul[3]/ ***să*** vă mai aduc aminte[4]/ ***că*** la nevoie artileristul trebuie[5]/ ***să*** lupte şi cu puşcă, grenadă şi armă albă[6]/ ***dacă*** nu-i vin întăriri[7]/ şi/ bacteria e atacată de forţe de infanterie[8]/."

① = PP } şi - coord. cop. ② = P incid.
③ = PP }
④ = SB (3)
⑤ = CI (4)
⑥ = SB (5)
⑦ = CT } şi - coord. cop.
⑧ = CT }

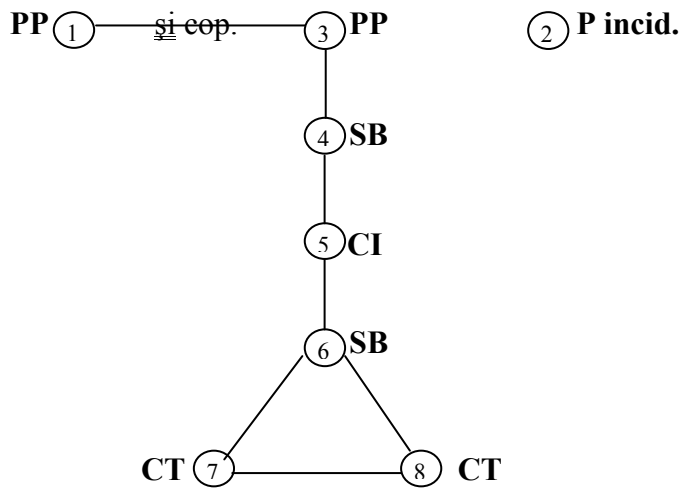

11.

"Dar eu râd[1]/, ***căci*** mi-am adus aminte de un prieten[2]/, ***cărele*** mi-a spus[3]/ ***că***[5]/, ***dac***'oi trece pe la Hanu Ancuței[4]/, ***să*** beau o oală cu vin[5]/, ***să*** beau două[6]/, ***să*** beau[7]/ … ***pân' ce***-oi vedea tulbure[8]/ şi ***să*** nu spun la nimeni[9]/ ***ce*** i s-a intâmplat lui într-o vreme, pe locurile acestea[10]/."

(1) = PP
(2) = CZ
(3) = AT
(4) = CDT (5)
(9) = CM (7)

(5) = CD
(6) = CD
(7) = CD
(8) = CD
(10) = CD (8)

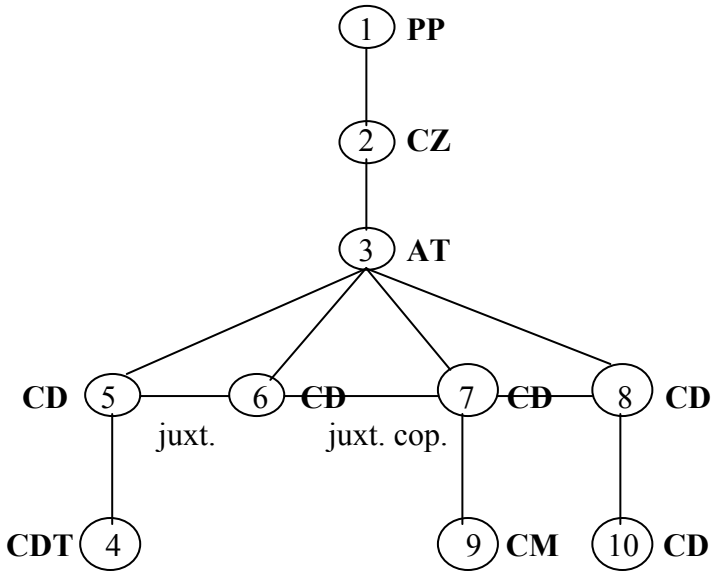

12.

"***Când*** mă deşteptai[1] a doua zi[1]/, numai după o clipă, parcă[2], de somn[2]/, băgai de seama[3]/ ***că*** soarele fusese cu mult mai harnic decât mine[4]/, ***căci*** se părea[5]/ ***că*** se înălţase[6] pe ceruri în vârful degetelor[6]/ şi/, de peste întărituri, se uită[7] la mine, tocmai în fundul peşterii[7]/"

◯ = PP
① = CT (3)
④ = CD (3)
⑤ = CZ (4)
⑥ = SB (5)
◯ = SB (5)
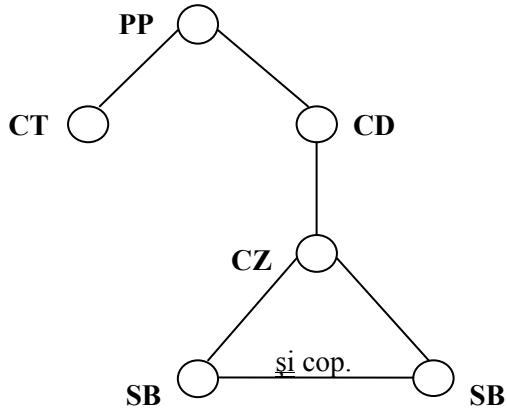
◯ = P incid. (adv. pred.)